

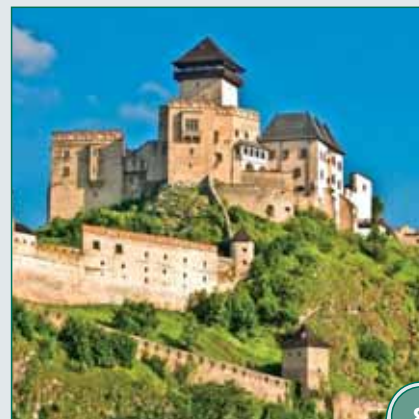
Lesník

Obsah

- 2** Obsah
- 3** Anketa
- 4** Prestížne ocenenie medzinárodnej poľovníckej organizácie CIC
- 5** LESY SR začali s vyhotovovaním Programov starostlivosti o les vlastnými zamestnancami
- 6** Porada vedúcich VTÚ na OZ Považská Bystrica aj o harvestorových technológiách
- 7** Celoslovenská konferencia
- ~ Nový náučný chodník Smolenický kras
- 8** OZ Trenčín
Závod certifikovaný FSC s najlepšimi výnosmi z listnatého dreva
- 11** Žilinská Noc literatúry
- ~ Prehliadka trofejí a zhodov z Chránenej poľovnej oblasti Poľana
- 12** 90 rokov od vzniku Československej mysliveckej jednoty
- 14** Prírodovedná súťaž „Čo šepká les 2013“
- ~ Úspešná spolupráca Lesov ČR a Lesov SR:
- 15** Sochy lesných zvierat pod Buchlovom
- ~ Rozmary jari alebo „Myslivec není kravinec“
- 16** Ing. Jaroslav Charvát slávnostná akadémia pri príležitosti 115. výročia narodenia
- 17** Ako išli deti na vandrovku, alebo „Štyri dni s lesníkom“
- ~ Maďarskí lesníci na Poľane po prvý raz stretli medveďov
- 18** Staré povesti i novšie „rozprávky“ spod Čiernej hory
- 19** Čo ponúklo Lesnícke a drevárske múzeum k 770-tke mestských výsad Zvolena
- 20** Výchovnými zásahmi k zastabilizovaniu smrečín
- 21** Čarovná noc v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene nesklamala
- 22** Stretnutie lesníkov so žiakmi ZŠ s MŠ Gbely
- ~ 12 365 dní v múzeu...
- 23** V. ročník stretnutia vedenia OZ Prešov s bývalými zamestnancami - dôchodcami
- ~ Dôchodcovské radosti i svetobôle
- 24** Uveríte?
- ~ Zasmejte sa
- 25** Chata Javorinka
Naše zariadenia
- ~ Králik na korení
Receptár
- 26** Ahoj deti!
- 27** Kalendár akcií
- ~ Pracovné jubileá
- ~ Životné jubileá
- 28** Počasie poznačilo deň detí na Počúvadle aj tento rok

8

11

14

17

Lesník

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
jún 2013

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktori:
Ing. Rudolf Bruchánik
Ing. Ivan Hanula
Jiří Junek
Ing. Milan Longauer

Stáli prispievatelia:
Mgr. Tatiana Figurová
Ing. Viliam Stockmann

Foto na titulnej strane:
Jiří Junek

Grafická úprava:
ANGEMY, s.r.o.
www.angemy.eu

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Uhol pohľadu

Niekedy stačí málo a zmysel informácie sa otočí o 180 stupňov. Asi najznámejší je prípad napoleonského vojaka, ktorému zachránila život chyba pisára. Namiesto „Prepustiť nie je možné, zastreliť!“ Napísal „Prepustiť, nie je možné zastreliť!“ Rovnako je známy prípad aj obchodných zástupcov firmy Baťa, ktorí hľadali nové trhy v Afrike. Jeden oznámil: „Možnosti žiadne, všetci chodia bosí,“ druhý zasa „Možnosti neobmedzené, zatiaľ topánky nikto nemá.“

Podobne je to aj s informáciami o krachu Smrečiny Hofatex v súvislosti s podnikom LESY SR. V médiách sa objavila záplava informácií v spektre od predostretia faktov až po konštrukcie porovnateľné s vraždou Johna Fitzgeralda Kennedyho. Jedným z vrcholov bol článok redaktora ekonomického periodika, ktorý doplietol fakty ako prútený košík a sám seba usvedčil z neznalosti základných ekonomických pojmov, keď tvrdil, že pohľadávky sa dajú vyrovnáť zriadením záložného práva na majetok. Aj priemerný študent strednej školy vie, že by muselo dôjsť k prevodu majetku na veriteľa. Vzhľadom na množstvo podobných faktických chýb bude podnik v tomto prípade žiadať vysvetlenie a redaktorovi ponúkneme bezplatné konzultácie.

Pohľadávka viac ako 900.000 eur voči firme v konkurze je nepríjemná. Hľadať však za týmto prípadom za každú cenu senzáciu a ignorovať dostupné informácie už nemá nič spoločné s profesionalitou. Iba dúfam, že v budúcnosti sa budeme stretávať viac s profesionálmi ako s hľadačmi senzácií.

Haršniek Jur

Anketa

Dušan Ramaj
riaditeľ OZ Beňuš

Plánujem v lete dve týždňové dovolenky. Prvá bude typicky slovenská „pri malte“. Tá druhá bude podľa počasia na štúrovských kúpaliskách, kde chodievame 20 rokov a veľmi sa nám tam páči. Tiež sa chcem ísť pozrieť na 2 – 3 dni do Malej Fatry. A aká dovolenka by mala byť? Ja uprednostňujem poznávacie dovolenky – história, turistika – v rámci Slovenska.

Marian Číž
riaditeľ múzea Svätý Anton

Patrím k tým, ktorí v lete nemávajú dlhé dovolenky a aj tohto roku to nebude ani celý týždeň v kuse. V každom prípade by dovolenka mala byť iná, než všedné pracovné dni – mala by pomôcť zabudnúť na starosti a načerpať energiu. Nemala

Opäť sa blíži čas letných dovoleniek. Ako plánujú využiť toto obdobie niektorí kolegovia, sa dozviete z našej ankety.

by však byť celkom pasívna. Zdravší je vždy pohyb a najlepšie v spojení s prírodou. Ja som šťastný človek, lebo tam kam iní chodia na dovolenku, tam ja žijem stále.

Peter Pšak
riaditeľ OZ Sobrance

Počas nadchádzajúceho leta neplánujem viac ako týždeň dovolenky, preferujem skôr viac a kratších dovoleniek.

Aká by mala byť dovolenka? Môj ideál je aktívna dovolenka, spojená so športom a poznávaním všetkého nového.

Jozef Zatlukal
vedúci odboru projektov EÚ

Tohtoročné leto očakávame 3. výzvu v Programe rozvoja vidieka 2007-2013 na Opatrenie 2.1. Obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie pre-

ventívnych opatrení. V poslednej výzve tohto programu by sme sa ako podnik chceli uchádzať o financie na projekty ozdravných opatrení a s nimi súvisiace lesné i protipožiarne cesty, s realizáciou v roku 2014. Keďže v súčasnosti uzatvárame Žiadosťami o platbu Projektu ozdravných opatrení 2010-2012 na OZ Beňuš, Č. Balog a Slovenská Ľupča, ktoré musíme odovzdať do 21.6.2013 a ďalšie tri OZ Čadca, Rožňava a Košice do 9.8.2013, nevidím reálnu šancu na čerpanie dovolenky dlhšie ako týždeň.

Radomír Nečas
riaditeľ OZ Šaštín

Určite viac ako týždeň, aby som si odýchol od každodenných starostí a strávil viac času s rodinou. Predstava skvelej dovolenky? Cestovanie, veľa slnka, more, čistý vzduch, hory a hlavne relax.

Prestížne ocenenie medzinárodnej poľovníckej organizácie CIC

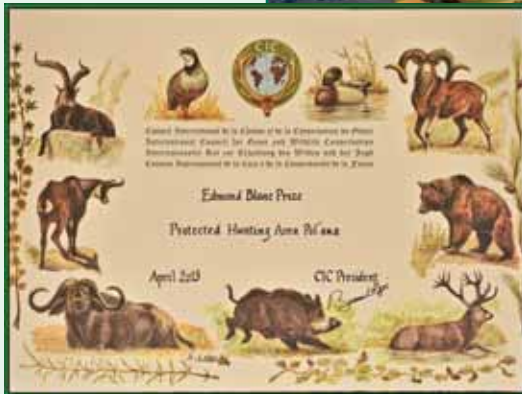
získal ako prvý na Slovensku poľovný revír Poľana

Prvým poľovným revírom Slovenska, ktorý získal od medzinárodnej poľovníckej organizácie CIC cenu Edmonda Blanca, sa stala Chránená poľovná oblasť Poľana v správe podniku LESY SR. Prestížne ocenenie je udeľované tým, ktorí hospodária trvale udržateľným spôsobom, vytvárajú najlepšie podmienky pre život a riadený chov zveri a tieto činnosti majú celosvetový prínos pre poľovníctvo. Poľana získala cenu 30. apríla v silnej konkurencii najmä maďarských poľovných revírov na 60. generálnom zhromaždení Medzinárodnej rady pre poľovníctvo a ochranu zveri CIC v Budapešti. Na Slovensku bola cena predstavená 17. mája na prehliadke trofejí a zhodov na Odštepnom závode Kriváň v lokalite Kyslínky – Zálomská.

„Poľana je špecifický poľovný revír,“ hovorí vedúci referátu poľovníctva podniku LESY SR Peter Kuric. To, čím sa odlišuje od ostatných revírov, je jeho veľkosť viac ako 20.000 ha a kontinuálne poľovnícke obhospodarovanie. Poľana je jediným poľovným revírom v podniku, ktorý má vlastného špecialistu poľovníka na lesnej správe. „Musíme si uvedomiť, že na Poľane v druhej polovici 19. storočia takmer nebolo jeleňov,“ pokračuje Kuric. Za posledných sto rokov sa najmä z dovezených jedincov ich populácia vyprofilovala do súčasnej podoby. Kvalitné trofeje týchto zvierat pritiahli pozornosť poľovníkov v zahraničí napríklad v Česku, kde Hlubokej - Ponešiciach jeden z potomkov jelenice dovezenej z Poľany dosiahol český rekord 250,89 bodov. Kríženie jeleňov z Poľany s jeleňmi východoslovenských karpatských lesov prináša prvé výsledky v zvernici Betliar.

Jelenia populácia na Poľane nie je príliš početná a má veľa prirodzených nepriateľov. Polovicu jeleňov štvrtej vekovej triedy napríklad podľa doložených nálezov likvidujú vlci. Drsné sú aj prírodné podmienky. Veď vrch Poľany má nadmorskú výšku viac ako 1400 m.n.m. a letné obdobie s dostatkom potravy tu trvá o dva mesiace kratšie ako napríklad v lokalitách južného Slovenska. Jednou z vecí, ktorú sa podarilo v posledných rokoch zmeniť, je obhospodarovanie lúk a príprava sena pre zimné dokrmovanie zveri vlastnými zamestnancami. „Kvalita práce je oveľa lepšia ako v prípade dodávateľských firiem,“ podotýka Kuric.

Cena Edmonda Blanca je iba prestížna záležitosť a obhospodarovanie tohto revíru nijak nezmení. Cena plateného

odstrelu je už teraz o desiatinu vyššia ako v iných revíroch a ekonomicky je tento revír mierne ziskový.

Poľana je klenotom slovenského poľovníctva s najkvalitnejším genofondom jelenej zveri, ktorý podnikli už v minulosti poľovníckych odborníkov na Slovensku k vyhláseniu tohto územia za oblasť, ktorej je potrebné venovať zvláštnu pozornosť. V roku 1953 bola Poľana vyhlásená za rezerváciu pre ochranu jelenej zveri na výmere 12.500 ha. V roku 1965 bola Poľana vyhlásená za Chránenú poľovnú oblasť určenú pre chov a ochranu jelenej zveri na ploche 18.816 ha. Súčasná výmera poľovného revíru CHPO Poľana je 20.659 ha.

Hranice Chránenej poľovnej oblasti Poľana sú takmer zhodné s hranicami Chránenej krajiny oblasti Poľana, ktorá bola v roku 1990 vyhlásená za biosférickú rezerváciu UNESCO. To má obrovský prínos pre ochranu a zachovanie vzácného

prírodného prostredia, ktoré je základom kvalitného biotopu zveri.

Kvalitu genofondu jelenej zveri v Chránenej poľovnej oblasti Poľana potvrdzujú okrem iného aj úlovky zlatých jeleňov. Najsilnejší jeleň s oficiálne uznanou bodovou hodnotou 240,65 b. CIC ulovený J. Hoherom ešte v roku 1961 bol takmer 30 rokov najsilnejšou jelenou trofejou vtedajšieho Československa. Poľovníci zaznamenali na Poľane 51 zlatých jeleňov trofejí. Úlovky silných jeleňov na Poľane nie sú náhodné, sú výsledkom dlhoročnej systematickej chovateľskej práce a profesionálneho prístupu lesníkov. Výrazným prínosom Poľany je aj zachovaná druhová pestrosť flóry a fauny, možno tu vidieť chránené rastliny, stretnúť vzácne živočíchy vrátane veľkých šeliem.

Pokračovaním vytvárania vhodných podmienok pre flóru a faunu na Poľane je v súčasnosti realizácia projektu „Spoločne za zachovanie prírodných hodnôt na území Poľany a Börzsöny“, ktorý je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013 a má prispieť k ochrane prírodných hodnôt pre budúce generácie.

LESY SR začali s vyhotovovaním Programov starostlivosti o les vlastnými zamestnancami

Začiatkom apríla bol schválený prvý Program starostlivosti o les vypracovaný vlastnými zamestnancami podniku LESY SR. Po tomto lesnom celku Hnilec s výmerou približne 1500 ha už podnik pracuje na ďalších PSL s výmerou 6000 ha. Prečo podnik k tomuto kroku pristúpil a aké sú ďalšie zámery sme sa rozprávali s výrobnotechnickým riaditeľom Jozefom Spevárom a pracovníkom Odboru hospodárskej úpravy lesov a certifikácie Petrom Zimom.

Prečo sa LESY SR š.p. vybrali cestou vyhotovovania PSoL vlastnými silami, čo to podniku priniesie pozitívneho? Aké sú predpoklady na pokračovanie tohto projektu v ďalšom období?

Ing. Jozef Spevár: Dňom 1. júna 2013 rozhodnutím generálneho riaditeľa LE-SOV Slovenskej republiky, štátny podnik sme na výrobnotechnickom úseku zrušili názov doterajšieho Odboru lesníckej politiky a certifikácie lesov a vytvorili sme Odbor hospodárskej úpravy lesov a certifikácie. Prečo sme sa vybrali touto cestou?

Podnik už od roku 2007 vykonával postupné kroky, aby mohol byť vyhotovovateľom PSL (LHP) vo vlastnej réžii. Zamestnal odborné spôsobilé osoby, zabezpečil živnostenské oprávnenie podniku na vyhotovovanie PSL a pripravoval ďalšie technické a technologické zabezpečenie tejto činnosti.

„Lesnícka politika“ v rámci podniku zahŕňa v podstate hlavne činnosti spojené s hospodárskou úpravou lesov. Čiže vyhotovovanie PSL, čo je hlavný a strategický dokument pre trvalodržateľné, lesnícky odborné, ekonomické, efektívne, environmentálne vhodné hospodárenie v lesoch. Ide o opis porastov, plán hospodárskych opatrení, všeobecnú časť pre LC, mapové náležitosti, plochovú tabuľku na obdobie 10 rokov. Od tohto všetkého, čo som vymenoval, sa odvíja lesnícka politika v podniku na 10 rokov.

Kľúčovým pri vyhotovovaní PSL vo vlastnej réžii sú lesné celky s vysokým podielom majetku štátu a vysokým produkčným potenciálom porastovej plochy. Každý rok v rámci podniku je vykonávaná

obnova PSL na výmere cca 90.000 ha plochy. V roku 2013 sme uspeli vo verejnom obstarávaní na výmere 6.262 ha na LS Beňuš. Náš cieľ pre rok 2014 a ďalšie dva roky je cca do 15.000 ha ročne. Keď si to prepočítame, 15.000 ha tvorí necelých 17 % z 90 000 ha. Nie je cieľom podniku na najbližšie dva roky ich navyšovať. Čiže ďal-

ších 83 % vyhotovujú súkromní vyhotovovatelia PSL, ktorí vzišli z verejného obstarávania vykonaného Národným lesníckym centrom. Pre súkromných vyhotovovateľov PSL je priestor na realizáciu ďalších cca 100 000 ha odovzdaných neštátnych lesov. Čiže, keď to zrátame, podnik vyhotovuje PSL ročne na výmere necelých 8 % v rámci Slovenska. 92 % výmery ostáva pre externé prostredie.

Záverom k tejto otázke by som podotkol, že podobne funguje vyhotovovanie PSL aj u štátnych lesov v okolitých krajinách.

Ing. Peter Zima: LESY SR sú v zmysle

zákona o lesoch vyhotovovateľom PSL od roku 2007, kedy nadobudli živnostenské oprávnenie na vyhotovovanie PSL.

V nasledujúcich rokoch si vo vlastnej réžii vyhotovovali a aj každoročne vyhotovujú návrhy lesov osobitného určenia, pred obnovami PSL ako zmeny kategorizácie lesov podľa potrieb podniku. Vyhotovujú sa aj projekty starostlivosti o vyhlásené lesné pozemky pre jednotlivé OZ. Na to všetko je potrebné mať živnostenské oprávnenie na vyhotovovanie PSL.

V roku 2010 bol vypracovaný koncepčný zámer pre zriadenie projekčno-taxačnej kancelárie so zámerom vyhotovovania PSL vo vlastnej réžii na lesných pozemkoch v obhospodarovaní LSR. V roku 2011 bolo rozhodnuté, že na LC Hnilec, kde bola značná kalamita, sa vypracuje nový PSL a požiadali sme o predčasnú obnovu PSL. Základným dôvodom bolo že na LC Hnilec v treťom roku platnosti prekročili päťkrát celkový etát ťažby, v dôsledku čoho by šesť rokov nemohli hospodáriť.

Podnik preto rozhodol, že si tento PSL vypracujeme vlastnými silami a v tomto roku bol plán schválený. Po úspešnej účasti v súťaži pokračuje s vyhotovovaním PSL v tomto roku na LC Beňuš. Zatiaľ PSL robíme vlastnými silami na našom odbore, pričom nám vypomáha jeden z pracovníkov z OZ Slovenská Ľupča. V budúcnosti je plánované postupné rozšírenie tejto činnosti, čo si vyžiada prijatie ďalších odborných spôsobilých osôb. Samozrejme, vyhotovovanie PSL platí štát a aby sme zákazku dostali, musíme sa prihlásiť do súťaží a uspieť.

-vr-

Nový riaditeľ OZ Rožňava

Po odstúpení z funkcie bývalého riaditeľa OZ Rožňava Juraja Balázsa bol od mája poverený riadením rožňavského závodu vedúci ekonomického úseku OZ Ing. Štefan Zubriczký. Generálny riaditeľ Ctibor Határ menoval Štefana Zubriczkého od 1.6.2013 do funkcie riaditeľa OZ. Novému riaditeľovi prajeme pevné nervy, nadhľad a veľa správnych rozhodnutí.

-vr-

Porada vedúcich VTÚ na OZ Považská Bystrica aj o harvestorových technológiách

V dňoch 6. – 7. 5. 2013 sa uskutočnila na OZ Považská Bystrica dvojdňová porada vedúcich VTÚ jednotlivých OZ.

Programom prvého dňa porady bolo vyhodnotenie plnenia plánu ťažbovej činnosti, pestovnej činnosti a odvozu dreva za 1. Q. 2013, vyhodnotenie prebiehajú-

- stredný HT – uzol (JD 1070D + JD 810D)

- malý HT – uzol (JD 770D + JD 810D)

- forwarder 2 ks (JD 810D)

2. Procesorová lanovka Mounity 4000 +
3. Stínacie hlavice Naarva – Grip na podvozku LKT 82 C 3ks

V nasledujúcej tabuľke môžeme vidieť výkony harvestorových uzlov OZLT Banská Bystrica podľa druhu ťažieb a prípravy biomasy v roku 2012.

Druhý deň pracovnej porady bol zameraný na terénne ukážky harvestorových technológií v prebiehajúcej listnatých porastoch na OZ Považská Bystrica.

OZ Považská Bystrica patrí medzi priekopníkov v nasadzovaní moderných viacoperačných strojov v ťažbe listnatých porastov. Táto technológia bola prvýkrát nasadená na Slovensku v listnatých porastoch na LHC Lieskovec v prebiehajúcej nad 50 rokov v porastoch 115 b 00, 116 01 v zimnom období v roku 2003 a v porastoch 15 00 a 124 b 00 v jarnom období v roku

vaný zásah rovnakou technológiou po 10. rokoch za pomoci malého harvestorového uzla. Účastníci porady mali možnosť posúdiť intenzitu zásahu plánovanú v listnatých VÚ ťažbách do 50 r. na úrovni 26 %, resp. v listnatých VÚ ťažbách nad 50 r. v intenzite 14 % a jej vplyv na lesný porast. V neposlednom rade bola odprezentovaná predťažbová príprava porastov, zameraná na sprístupnenie a rozčlenenie lesných porastov vhodne naplánovanými približovacími linkami. Použitá technológia bola v porovnaní s klasickou technológiou vyhodnotená ako vhodná, nákladovo výhodnejšia v porastoch do 50 r., v porastoch nad 50 r. boli náklady v porovnaní s klasickou technológiou vyrovnané. Rozhodujúcim činiteľom je tu však približovacia vzdialenosť do 600 m. Pri väčších vzdialenostiach už je ekonomicky výhodnejšie použiť klasickú technológiu. Pozitívny vplyv na ekonomiku nasadenia harvestorov má aj koncentrácia pracovísk (JPRL). Dôležitým aspektom výberu vyhovujúcej technológie v listnatých porastoch

Druh ťažby	OÚ + RN + PN			VÚ			Spolu			Priem. obj. ťaž. kmeňov	Biomasa	Manipulácia
	ihl	list	spolu	ihl	list	spolu	ihl	list	spolu			
HR 1270 JD VS 1110 JD	25 872	452	26 324	460	1 103	1 563	33 922	1 555	35 477	0,88	120	7 590
HR 1070 JD VS 810 JD	965	95	1 060	6 642	6 359	13 001	7 607	6 454	14 061	0,39	490	
HR 770 JD VS 810 JD			0	9 892	4 327	14 219	9 892	4 327	14 219	0,27	628	
VS 810 JD											1 411	
VS 810 JD											3 850	
ŠLKT 82 C strihacia hlavica											3 873	
SPOLU	26 837	547	27 384	16 994	11 789	28 783	51 421	12 336	63 757		10 372	

ceho jarného zalesňovania a pokyny k nemu, vyhodnotenie aktuálneho stavu verejného obstarávania lesníckych činností, prebratie aktuálnych problémov v oblasti ochrany prírody a krajiny, a iných aktuálnych problémov lesnej prevádzky. Na záver prvého dňa si účastníci porady mohli pozrieť prezentáciu OZLT Banská Bystrica zameranú na používanie harvestorových technológií u LESOV Slovenskej republiky, š. p. Banská Bystrica.

Limitujúcim faktorom výberu vhodných lesných porastov pre harvestorovú technológiu je sklon terénu v priamej závislosti od únosnosti podlažia (do 30 %). Optimom je sklon do 10 % umožňujúci pohyb kolesovej techniky, vrátane viacoperačných strojov všetkými smermi.

Súčasný stav viacoperačných strojov OZLT Banská Bystrica je nasledovný:

1. Kompletne harvestorové technológie (harvestor + forwarder)
- veľký HT - uzol (JD 1270D + JD 1110D)

2004. V uvedených porastoch bola plánovaná výchovná ťažba s intenzitou odobratia zásoby na úrovni 8 %, vykonaným zásahom bola odobratá zásoba s intenzitou 20 %, pričom plánovaný predpis výchovného zásahu bol prekročený o 143 %. V rámci porady vedúcich výrobnotechnických úsekov bol odprezentovaný opako-

v prospech použitia viacoperačných strojov je aj minimálne poškodenie zostávajúceho porastu za podmienky vhodne načasovaného hospodárskeho zásahu mimo vegetačné obdobie.

*Alena Ábelová
vedúca odboru
usmerňovania lesníckych činností*

Celoslovenská konferencia

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v spolupráci so Slovenskou poľnohospodárskou komorou a Slovenskou lesníckou komorou zorganizovalo dňa 24. 5. 2013 v priestoroch výstaviska Agrokomplex v Nitre celoslovenskú konferenciu na tému:

Dopad opatrení Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 na rozvoj pôdohospodárstva

Predsediectvo konferencie

Hlavnými témami konferencie boli:

- Zhodnotenie súčasného programového obdobia v súvislosti s implementáciou Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 a definovanie priorit Programu rozvoja vidieka SR 2014 - 2020,
- Predstavenie Koncepcie rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013 - 2020,
- Postoj SLK k cieľom a zámerom Koncepcie rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013 - 2020 vo vzťahu k programom rozvoja vidieka SR,
- Podpis memoranda o spolupráci pri realizácii vízie zámerov a cieľov Koncepcie rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013 - 2020 medzi Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,

Slovenskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou a Slovenskou lesníckou komorou.

Hlavný referát predniesol minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ľubomír Jahnátek.

Podľa jeho slov tvorcovia tohto dokumentu pri jeho kreovaní sledovali tri ciele. Rozvoj produkčne výkonného pôdohospodárstva, zabezpečujúceho hospodárne využívanie poľnohospodárskeho pôdneho fondu krajiny, dostatočnú produkčnú schopnosť poľnohospodárstva Slovenskej republiky v základných potravinách, potravinovú bezpečnosť a dostupnosť pre obyvateľstvo, ako aj zabezpečenie trvalo udržateľného obhospodarovania lesov, sú nosným štátnym záujmom. Konštatoval, že podiel poľnohospodárstva a lesníctva na hrubom domácom produkte Slovenska ako aj na zamestnanosti klesá.

Zmyslom koncepcie je zmysluplne rozdeliť prostriedky z európskych fondov a zo štátnych zdrojov. Riešeniu situácie má napomôcť aj práve prezentovaná koncepcia. Podľa slov ministra má dať poľnohospodárom, potravinárom i lesníkom finančnú stabilitu na celé sedemročné obdobie.

Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva na roky 2013 – 2020 je ešte stále otvoreným dokumentom. Od poľnohospodárov, potravinárov a lesníkov z praxe minister očakáva, že k tomuto dokumentu uplatnia svoje pripomienky.

Postoj Slovenskej lesníckej komory k cieľom a zámerom Koncepcie rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013 – 2020 vo vzťahu k rozvoju vidieka SR prezentoval predseda SLK Ing. Jaroslav Šulek.

Po ukončení verejnej prezentácie došlo k podpisu memoranda o spolupráci

Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, SPPK a Slovenskej lesníckej komory, v ktorom zúčastnené strany prejavili vôľu podieľať sa na realizácii vízie, zámerov a cieľov koncepcie rozvoja pôdohospodárstva a zaviazali sa koordinovať svoje aktivity pri realizácii Spoločnej poľnohospodárskej politiky v rokoch 2014 – 2020.

Lesy sú neoddeliteľnou súčasťou vidieckej krajiny a správne využívanie ich funkcií môže pomôcť k vyššej pridanej hodnote, k flexibilnejšej ekonomike a v konečnom dôsledku aj k trvalo udržateľnému obhospodarovaniu lesov. Keďže 41% územia Slovenska pokrývajú lesy, rozvoj lesníctva nemalou mierou prispieva k rozvoju vidieka.

Účastníci konferencie

Nakoľko sa lesné hospodárstvo vníma ako súčasť rozvoja vidieka, a teda strategickým cieľom v tejto oblasti je zabezpečenie trvalo udržateľného obhospodarovania lesov založeného na primeranom využívaní ich ekonomických, ekologických a sociálnych funkcií pre rozvoj spoločnosti a najmä vidieckych oblastí, je potrebné rozlišovať jeho tri aspekty, a to ekonomický, ekologický a sociálny.

Milan Longauer

Nový náučný chodník Smolenický kras

Poslednú májovú sobotu pribudla v blízkosti Smoleníc nová atrakcia pre turistov - náučný chodník „Smolenický kras“. O výstavbu chodníka sa zaslúžil najmä Speleoklub Trnava na čele s predsedom Alexandrom Lačným, no k realizácii prispeli aj LESY SR OZ Smolenice, obec aj miestni podnikatelia. Spoluvtvorcovia textov infor-

mačných tabúl náučného chodníka, ktorý je poňatý komplexne na živú i neživú prírodu a históriu územia, sú tiež pracovníci CHKO Malé Karpaty, Správy slovenských jaskýň ŠOP SR, Katedry geológie a pale-

ontológie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a Lesov SR, š.p. OZ Smolenice. Projekt finančne podporila Nadácia SPP.

Dĺžka náučného chodníka je 4,5 km s prevýšením cca 100 m. Začína v rekreačnej oblasti Jahodník a končí vo Vrtichovom lome na okraji obce Smolenice. Vedie po žlte a modrej značke turistického chodníka s vybudovaným altánkom na lúke Vlčiareň asi v polovici trasy. Obsahuje osem informačných tabúl a deviata je umiestnená pri rímskokatolíckom kostole pod Molpirom. Ako samotný názov

chodníka naznačuje, tabule sa zaoberajú Smolenickým krasom, počínajúc jaskyňou Driny, krasovou dolinou Hlboče s jediným občasným vodopádom v Malých Karpatoch, nad ktorým sa nachádzajú krútnavé hrnce, ďalej vznikom jaskýň Mníchove diery i celkovým geologickým a geomorfologickým vývojom územia. Doplnené sú informácie o rastlinstvo a živočíšstvo v tejto krasovej oblasti s uvedením niektorých významných chránených druhov a taktiež z oblasti lesníctva informáciami o histórii lesného hospodárstva, práce v lesoch a lesných železníc. Chodník je vhodný iba pre peších turistov a jeho súčasťou môže byť návšteva jedinej voľne prístupnej jaskyne v Malých Karpatoch – Driny.

Jozef Blažo

OZ Trenčín

Závod certifikovaný FSC

s najlepšými výnosmi z listnatého dreva

Keď sa povie OZ Trenčín, pravdepodobne si nikto nespomenie na akúkoľvek kauzu, alebo negatívnu informáciu, ktorá by sa viazala k tomuto odštepňému závodu. Podľa poučky, že pozitívne informácie sa šíria lineárne, zatiaľ čo negatívne exponenciálne, tiež nie všetci vnímajú úspechy tohto závodu. A pritom sa má čím pochváliť. Certifikácia podľa systému FSC nie je v podniku LESY SR bežná. Ved' okrem OZ Trenčín sa ňou môže popýšiť iba prešovský závod. Z dlhodobého hľadiska je možno aj pre ostatné OZ ako inšpirácia, zaujímavý projekt optimalizácie obchodno-logistického modelu, ktorý OZ realizuje už od roku 2011. Trenčiansky závod je v porovnaní ostatných OZ na špici v priemernom speňažení listnatého dreva a na svoje si tu pridú aj priaznivci turistických zaujímavostí.

Základné informácie

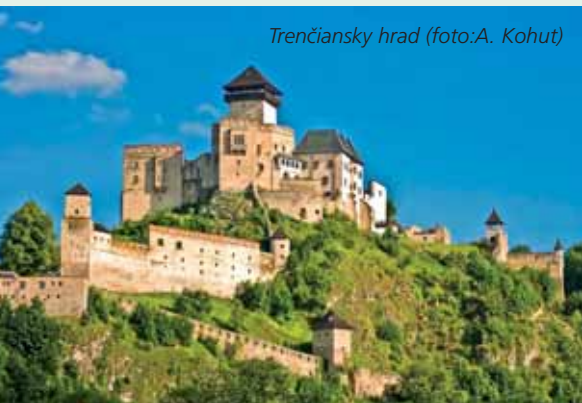
Katastrálna výmera: 169.203 ha
 Porastová výmera: 40.070 ha
 Z toho štátne: 20.347 ha
 Podiel listnatého dreva 79 % (Bk 44%, Db 21%)
 Počet lesných správ: 5 + 2 expedičné sklady
 Počet zamestnancov: 110, z toho 88 THZ

Prirodné podmienky

Územie OZ pokrýva územie v okolí Váhu a zasahuje do štyroch pohorí: Považský Inovec, Strážovské vrchy, Biele Karpaty a Malé Karpaty.

Najvyššiu nadmorskú výšku na území obhospodarovanom Odštepňým závodom Trenčín dosahujú v Považskom Inovci Inovec – 1 042 m.n.m. v Strážovských vrchoch Suchý vrch – 1 028 m.n.m., a v Bielych Karpatoch Veľká Javorina – 970 m.n.m.. Tieto miesta sú zároveň najbohatšie na zrážky s ročným priemerom zrážok nad 900 mm.

Celé územie OZ Trenčín patrí do

Trenčiansky hrad (foto: A. Kohut)

povodia Váhu a Nitry. Nadmorská výška územia je od 165 m.n.m. do 1 042 m.n.m., pričom lesy sa nachádzajú od najnižšej po najvyššiu polohu. Lesné vegetačné stupne sú na území závodu zastúpené od 1. po 5., s prevahou 3. lesného vegetačného stupňa. V obvode OZ Trenčín sú dve veľkoplošné chránené územia a to prevažná časť CHKO Biele Karpaty, CHKO Malé Karpaty, ktoré zasahujú OZ Trenčín svojou najsevernejšou časťou.

Z histórie OZ

Veľká hustota feudálnych sídel a kopačiarске osídlenie si vyžiadali v minulosti rozsiahlejšie odlesnenie územia, čo

Priečelie budovy OZ (foto: J. Kobza)

malo za následok degradáciu pôdy.

Od začiatku 20. storočia sa začalo s rozsiahlejším zalesňovaním málo výnosných pasienkov, avšak naplno sa začalo so zalesňovaním v jeho druhej polovici.

Správa župy trenčianskej vydaná v roku 1922, ktorú podal Jozef Bellai – župan trenčiansky, charakterizovala tento región takto:

„Ide o župu na lesy veľmi bohatú, ohraničenú zo všetkých strán vysokými, lesom porastlými horami, tvoriacimi kompaktný teritoriálny celok, ktorého prostriedkom po celej dĺžke preteká jedna z najväčších riek Slovenska, mohutný a divý Váh“.

V tom čase bola organizácia lesnej správy tvorená:

Štátnym lesným úradom (4 pracovné miesta), štátnymi okresnými lesnými správami, ktorú tvorili okresní horári s 15 pracovnými miestami, hájnickými obvodmi (rajón župy mal 221 hájnických obvodov s hájnikmi), lesnými hájnikmi, tzv. lesnými sluhami, ktorí lesnícku činnosť vykonávali ako vedľajšie (pobočné) zamestnanie.

Nová etapa v existencii trenčianskeho závodu sa začína v decembri roku 1948, kedy bol schválený zákon č. 312, ktorý stanovil vytvoriť výrobné jednotky lesného hospodárstva - lesné závody.

Na základe týchto skutočností bol začiatkom roka 1949 zriadený Lesný zá-

Uhrovský Hrad (foto: E. Bošková)

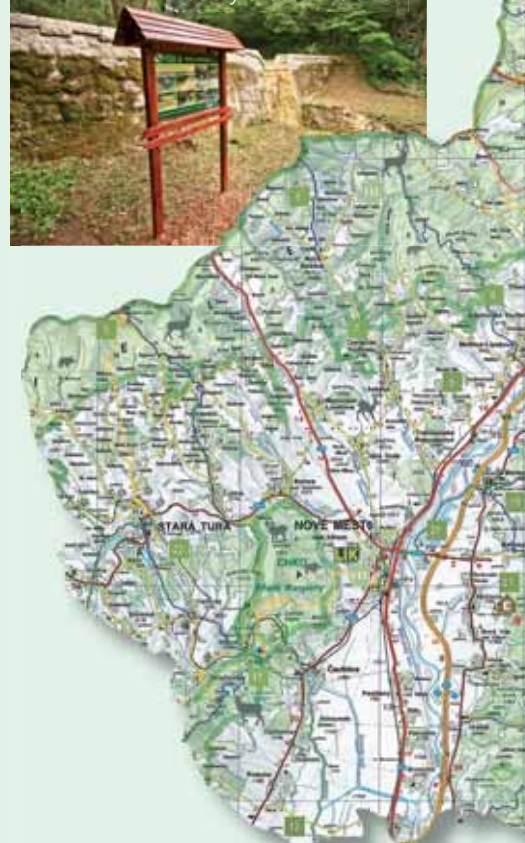
vod Trenčín. Pôdnu základňu pre novovzniknutý závod tvorili skonfiškované majetky v katastrálnom území Horné Srnie, Luborča, Horná Súča, Drietoma, Adamovce, Mníchova Lehota a Selec s celkovou výmerou 7 623 ha.

Dopravná sieť prakticky neexistovala. Vo vtedajšom obvode závodu bola jedna spevnená lesná cesta v katastrálnom území Horné Srnie v dĺžke 2 km a v Luborčianskej doline existovala lesná železnica o rozchode 760 mm v dĺžke 13 km, vybudovaná v 90-tych rokoch 19. storočia. V Luborčianskej doline sa nachádza aj Polovnícky zámok Antonstál, kde od roku 1959 existovala Lesná učňovská škola.

Vytvorené organizačné členenie neexistovalo dlho. Už v roku 1951 sa uskutočnila reorganizácia, pričom sa vytvorila Správa lesného hospodárstva a Inovecký lesný priemysel, kde došlo k oddeleniu

Naučný chodník Haluzice

pestovných a ťažbových činností lesa. Tento model bol nevyhovujúci a hľadali sa nové možnosti usporiadania.

Po uskutočnení ďalšej reorganizácie od 1.1.1956 bol opätovne vytvorený Lesný závod Trenčín, organizačne patriaci pod Štátne lesy v Pezinku, neskôr v Bratislave. Takto vytvorený závod obhospodaroval už 12.751 ha, z toho bolo 12.369 ha lesnej pôdy, mal 12 poľesí, 31 lesných ochranných okrskov, jedno manipulačné stredisko, osem expedičných skladov, jedno dopravné stredisko a jednu lesnú železnicu.

V roku 1958 realizáciou zákona SNR č. 2/1958, ktorým boli zrušené útvary bývalých urbárikov a podobných lesných spoločností, lesný závod prevzal lesnú pôdu o výmere 7322 ha. Celková výmera závodu koncom roka 1958 bola 23.404 ha. Pri nezmenenom počte poľesí (12), počet lesníckych úsekov sa zvýšil na 37. V nasledujúcom období k väčším zmenám v pozemkovej držbe nedochádzalo.

Dňom 1.4.1974 vzniká reorganizáciou znova Lesný závod Trenčín, a to pričlenením časti zrušeného Lesného závodu Nové Mesto n/Váhom k Lesnému závodu Trenčín, čím sa celková výmera obhospo-

darovanej pôdy zvýšila na 36.351 ha. V zmysle novej organizačnej štruktúry boli zrušené poľesia, vzniklo sedem lesných správ so 49 lesnými obvodmi a ročnou ťažbou okolo 70.000 m³ dreva. V roku 1989 výška ťažby prestavovala 102.500 m³ dreva, pričom dodávky drevnej hmoty boli vyexpedované domácim a zahraničným odberateľom.

Od začiatku roka 1995 vznikol po ďalšej reorganizácii, v Západoslovenských lesoch, š.p. Bratislava, Odštepny závod Trenčín a to zlúčením pôvodného Lesného závodu Trenčín, Lesného závodu Piešťany a Lesného závodu Bánovce n/Bebravou.

Dňom 1. 7. 1997 vzniká v Trenčíne podnik LESY Trenčín, š.p., do ktorého organizačne patrili OLZ Prievidza, OLZ Považská Bystrica, OLZ Nové Mesto n/Váhom a OLZ Partizánske. V tom období bola časť lesných správ pôvodného OLZ Trenčín delimitovaná na OLZ Partizánske a časť na OLZ Nové Mesto nad Váhom.

Na základe Rozhodnutia MP SR č. 2795/1999-420 zo dňa 20.4.1999 vznikli Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Banská Bystrica zlúčením siedmich bývalých štátnych podnikov lesov SR.

S účinnosťou od 1.1.2000 bol zrušený OLZ Nové Mesto n/Váhom, ďalej bolo zrušené pracovisko Lesov SR, š.p. v Trenčíne a taktiež OLZ Partizánske. Z týchto zrušených subjektov bol dňom 1. 1. 2000 zriadený Odštepny závod Trenčín so sídlom v Trenčíne ako jedna výrobná organizačná zložka Lesov Slovenskej republiky, š.p. so sídlom v Banskej Bystrici.

O súčasnej situácii na OZ Trenčín a o plánoch do budúcnosti sme sa rozprávali s riaditeľom OZ Róbertom Kišom.

Čím sa OZ Trenčín odlišuje od ostatných závodov?

OZ Trenčín má pomerne vysoké 44-percentné zastúpenie buka v drevinovom zložení, čo v súčasnej situácii na trhu s touto drevinou spôsobuje problémy pri realizácii predaja. Napriek tomu sa podarilo súborom opatrení zvýšiť priemerné speňaženie listnatého dreva v minulom roku na 45,91 €/m³, čo nás zaradilo na prvé miesto v rámci podniku.

Máte tak kvalitné porasty, alebo je to mieriadne dobrou manipuláciou?

Je to vplyvom viacerých faktorov, napríklad aj polohou odštepného závodu vo vzťahu k Českej republike a Rakúsku, no bez kvalitnej práce všetkých zamestnancov od manipulantov po obchodníkov by sa to nepodarilo.

Z ihličnatých drevín by som rád upozornil na veľmi kvalitný miestny ekotyp smrekovca. Pri správnej výchove dosahuje plnodrevné rovné a vysoké kmene, o ktoré je veľký záujem na aukciách. Je využívaný aj ako zdroj hodnotného genetického materiálu.

Ako je to s ťažbou dreva na vašom OZ, aké sú predpoklady do budúcnosti?

Za posledné štyri roky sa ťažba (prostredníctvom obnovy PSL na 77 % podiele lesných celkov) zvýšila z cca 130.000 m³ na 166.000 m³ v tomto roku. Aktuálna výška ťažby bude reálna a trvalo udržateľná aj v nasledujúcom období. K tomuto výsledku pomohol aj veľký podiel prenajatých pozemkov. Z necelých 20.000 ha neštátnych lesov obhospodarujeme viac ako pätinu na základe nájomných zmlúv. Prenajímame lesné pozemky s porastami, ktoré sú rentabilné s efektívnym hospodárením pre podnik ako celok. Zúčastňujeme sa aj súboru výberových konaní na prenájom hospodárenia v lesoch rôznych vlastníckych subjektov. V danej oblasti môžeme konštatovať, že vlastníci lesných pozemkov, po období intenzívneho reprivatizačného procesu v 90-tych rokoch, postupne začínajú vnímať LESY SR ako zodpovedného a dlhodobého partnera.

OZ Trenčín je okrem OZ Prešov jediným závodom, ktorý je certifikovaný aj podľa schémy FSC. Má táto certifikácia vplyv na obchod a hospodárske výsledky?

Samozrejme! Často prichádzajú zákazníci na aukcie iba kvôli tomu, že dostanú drevo s certifikátom FSC. Podobne je tomu aj v časoch, keď je na trhu napríklad pretlak bukového dreva. Niektorí zákazníci uprednostnia drevo s týmto certifikátom a závod má zabezpečený lepší odbyť.

Chata Trenčianske Teplice (foto: J. Kobza)

Na vašom závode sa usilujete o lepšie speňaženie dreva a znižovanie nákladov prostredníctvom projektu Optimalizácia obchodno-logistického modelu. O čo ide?

Zámoček Antonstal (foto: D. Pavlovičová)

Projekt sme spustili v roku 2011 a snažíme sa v ňom o vyváženost' dodávok z expedičných skladov a odvozných miest z časového a priestorového hľadiska. Zároveň optimalizujeme aj smerovanie dreva z jednotlivých predajných miest ku konkrétnym odberateľom. To všetko sa samozrejme nedá bez kvalitnej a dobre vybavenej lesnej dopravnej siete. Tento projekt je však nutné posudzovať komplexne. Nestačí iba zvyšovať technologickú úroveň existujúcej lesnej dopravnej siete, budovať nové odberné miesta a intenzívne realizovať opravy a údržby lesných ciest a zväznic. Dôležitou súčasťou je aj technická a technologická príprava samotného procesu. A to hlavne v dlhšom časovom horizonte. Samostatnou kapitolou je tiež ochrana už zmanipulovaného dreva, ktoré je v komplexoch lesov jednoduchšou korisťou pre potenciálnych zlodejov.

Prehľad faktov:

- dodávky z OM rok 2009	14 500 m ³ ,
- dodávky z OM rok 2010	16 800 m ³ ,
- dodávky z OM rok 2011	22 000 m ³ ,
- dodávky z OM rok 2012	37 880 m ³ ,
- dodávky z OM rok 2013	42 300 m ³ .

Rok 2012

- výstavba 8 ks odvozných miest, oprava pozdĺžneho a priečného odvodnenia lesnej dopravnej siete v celkovom objeme 136 000,- EUR,
- úspora finančných prostriedkov v rámci prvotného odvozu 205 000,- EUR.

Rok 2013

- plánovaná výstavba 8 ks odvozných

miest v predpokladanom finančnom objeme 100 000,- EUR,
- predpokladaná úspora finančných prostriedkov v rámci prvotného odvozu 211 500,- EUR.

Dodávky sú realizované v prevažnej miere z odvozných miest s najväčšou odvoznou vzdialenosťou za predpokladu dôsledného dodržania vypočítanej / stanovenej HRN – hranice rentability nákladky.

Klasik vraví, že nestačí iba zlaté vajcia znášať, ale treba o tom vedieť aj kotkodákať. Aké máte skúsenosti s prácou s verejnosťou?

Práci s verejnosťou venujeme veľa energie, pretože veríme, že realizácia tohto procesu nie je len našou príležitosťou, ale aj našou povinnosťou. Sme presvedčení, že je nevyhnutné neustále dávať spoločnosti najavo, že lesníctvo a lesníci sú jej dôležitou súčasťou. Často sme uzavretí v rutinnom zelenom trojuholníku medzi m³ - mi, ha - mi a eurami a pri riešení týchto prevádzkových úloh sa stáva, že zabúdame na iné rovnako dôležité veci, ako je určite aj dlhodobé a intenzívne budovanie vzťahov s verejnosťou.

V rámci týchto aktivít sme v pôsobnosti závodu otvorili dva lesnícke náučné chodníky a jedno významné lesnícke miesto. Širokej verejnosti ponúkame polovnícko-športový komplex zložený zo strelnice, polovníckeho účelového zariadenia a zvernice.

Najväčším aktuálnym projektom, ktorý náš OZ práve rieši je rekonštrukcia polovníckeho zámočku Antonstál, po ktorej bude toto zariadenie využívané aj na viacdňové poznávacie pobyty detí a lesnú pedagogiku.

V sídle OZ sme v spolupráci s Lesníckym a drevárskym múzeom otvorili minigalériu lesníckych osobností a výstavu z histórie lesníctva. Tieto výstavy slúžia aj pre verejnosť a využívame ich najmä pre prácu s mládežou.

Všetky tieto aktivity výrazne prispievajú k pozitívnemu vnímaniu lesníctva spoločnosťou a ich význam do budúcnosti bude určite narastať. Preto pri plnení bežných prevádzkových úloh považujeme za nevyhnutné venovať pozornosť aj realizácii uvedeného procesu.

Ďakujem za rozhovor

Turistické zaujímavosti

Lesnícky náučný chodník Trenčianske Teplice

Turisticky nenáročný štvorkilometrový chodník s desiatimi zastávkami v blízkosti známych kúpeľov. Trenčianske Teplice - jedny z najvyhľadávanejších a najstarších kúpeľných stredísk na Slovensku. Najstaršia písomná zmienka je z roku 1398, ale podľa tradície už v 2. stor. po Kr. využívali silu miestnych prameňov rímski legionári z blízkeho tábora Laugaricio. Kúpeľná časť s liečebnými domami v

klasikom i modernom štýle je situovaná v prekrásnom parku, na ktorý nadväzuje lesopark s upravenými chodníkmi a vyhladkovými miestami. Liečivé pramene síranovo-hydrouhličitanovej, vápenato-horečnatej, sírnej mineralizovanej vody s teplotou 37-40,2 °C sú základom pre liečbu chorôb pohybového ústrojenstva a nervových ochorení. V 19. storočí nazval toto miesto pre jeho krásu uhorský románopisec Mór Jókai «Perlou Karpát». LNCH svojim začiatkom kopíruje okraj kúpeľného parku.

V tesnej blízkosti chodníka je podniková chata pre štyri osoby s prístreškom a ohniskom.

Haluzická tiesňava - Významné lesnícke miesto - Lesnícky náučný chodník

Haluzická tiesňava sa nachádza v intraviláne obce Haluzice. Vznikla erozívnou činnosťou Haluzického potoka, ktorý sa v prvej fáze zarezal do málo odolných dolomitov a ktorý v neskoršej fáze prerazil k ešte menej odolnej vrstve hlinitých bridlíc. Tiesňava má dnes dĺžku 0,5 km, hĺbku 50 m a šírku 110 m. Haluzická tiesňava je výnimočná v počte prehrádzok postavených na vodnom toku, v histórii ich stavby a spôsobe zalesnenia strmých svahov. Je ukážkou účinného spôsobu lesnícko-technických meliorácií, ktoré majú uplatnenie práve v dnešnej dobe nečakaných poveternostných zmien.

Lesnícky náučný chodník Haluzická tiesňava s dĺžkou 1,15 km vedie okolo zrúcaniny opevneného románskeho kostola k Haluzickému potoku na dne tiesňavy a je zameraný na význam zalesnenia tiesňavy a budovania stavieb na Haluzickom potoku v minulom storočí.

Polovnícky kaštieľ Antonstál

V krásnom prírodnom prostredí na úpätí chránenej krajinej oblasti Bielych Karpát postavila na konci 19. storočia rodina Dreherovcov rozsiahlejší drevený polovnícky kaštieľ Antonstál. Neskôr ho vlastnili Kulmerovci a nakoniec prešiel po 2. svetovej vojne pod správu Štátnych lesov.

Hrady

V územnej pôsobnosti OZ Trenčín sa nachádza niekoľko známych hradov a zrúcanín.

Okrem Trenčianskeho hradu je to zrúcanina Uhrovskeho hradu v okrese Bánovce nad Bebravou, známy Čachtický hrad či hrad Beckov a Tematín v okrese Nové Mesto nad Váhom.

Čachtice

ŽILINSKÁ NOC LITERATÚRY

LESY SR, š.p. Odštepny závod Žilina a Oblastná lesnícka komora Žilina sa v roku 2013 zapojili do unikátneho projektu European Literature Nights – Noc literatúry, ktorá sa konala 15. mája 2013. Tento projekt sa netýkal len mesta Žiliny, ale čítalo sa po celom Slovensku, napríklad i v Bratislave, Trnave, Trenčíne, Košiciach, Prešove, Rožňave, Michalovciach, Trebišove či vo Vranove nad Topľou. Jej úlohou bolo priniesť širokej verejnosti súčasnú európsku literatúru v podaní známych osôb v netradičnom prostredí.

Miestom čítania v Žiline, okrem strechy Mestského divadla Žilina, ateliéru Mareka Ryboňa, sakristie Kostola Sv. Barbory, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Žiline a pod., boli aj bývalé väznice v podzemných priestoroch budovy lesného závodu na Nám. M.R. Štefánika č.1., kde čítal náš bývalý kolega a tohoročný jubilant, Ing. Ján Heinrich dielo Iréne Némirovskej: Francúzska suita, ktoré svojou témou zapadlo do tohto priestoru „s nejasnou minulosťou, v ktorom má chlad, tma a podzemná nehostinná atmosféra vlastné špecifické čaro.“

Noc literatúry mala medzi obyvateľmi Žiliny a širokého okolia, bez rozdielu veku, veľký ohlas. Niektorí sa do podzemných priestorov vracali aj niekoľkokrát a boli prekvapení, aké tajomstvá ukrýva budova LESOV SR. Vďaka Noci literatúry sprístupnila priestory v budove LESY SR, o ktorých možno ani nevie, že existujú. Literatúra zaviedla účastníkov do suterénu, v ktorom keď sa ocitnete, zabudnete, že sa ešte stále nachádzate v objekte Lesov SR. Dostanete sa totiž do tmavých podzemných chodieb, v ktorých sa nachádzajú väzenské cely. Priamo v týchto podzemných chodbách čítal lesník Ján Heinrich, ktorý je s budovou bytostne spätý a ktorého lesnícka verejnosť pozná tiež ako autora „Lesovín“.

Na záver, v neskorých nočných hodinách, sa v kníhkupectve ARTFÓRUM konalo veľké zlosovanie tých účastníkov, ktorí absolvovali všetky miesta čítačiek o knihy, ktoré sa v Noci literatúry čítali.

Teší nás, že aj my sme prispeli k úspešnej realizácii tohto zaujímavého európskeho projektu a obyvateľom, i „pamätníkom“ Žiliny otvorili pre nich doposiaľ neznáme priestory Lesov SR.

Elena Kubičková – OZ Žilina

Prehliadka trofejí a zhodov z Chránenej poľovnej oblasti Poľana

Už tradične v máji Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica a odštepne závody Kriváň a Čierny Balog usporiadali Chovateľskú prehliadku trofejí ulovených v Chránenej poľovnej oblasti Poľana za poľovnícku sezónu 2012/13 spojenú s prehliadkou jeleních zhodov, nájdených v čase zhadzovania parožia v roku 2013, v tomto poľovnom revíre ako aj v jeho susedných poľovných revíroch. Chovateľská prehliadka sa konala v malebnom prostredí, v srdci lesnej správy Kyslinky, na lúke Zálomská. Okrem vystavených trofejí a zhodov z jelenej zveri organizátori pripravili pre návštevníkov viaceré prekvapení.

Generálny riaditeľ, LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik Ing. Ctibor Határ s riaditeľom odštepneho závodu Kriváň, Ing. Pavlom Kráľom odhalili Cenu Edmoda Blanca, ktorá bola udelená na 60. Generálnom zhromaždení Medzinárodnej rady pre poľovníctvo a ochranu zveri CIC pre Poľovný revír Chránená poľovná oblasť Poľana za príkladné zachovanie prírody a manažment zveri na základe princípov trvalo udržateľného hospodárenia, ktoré sa konalo v termíne 26. – 30. 4. 2013 v Prahe – Bratislave – Budapešti.

Zároveň prebehol krst knihy vydanej LESMI Slovenskej republiky, štátny podnik, s názvom „Poľana klenot slovenského poľovníctva“, od autora Emila Rakytu, bývalého poľovného referenta odštepneho závodu Kriváň, ktorá podporila poľovný revír CHPO Poľana v Budapešti pre udelenie Ceny Edmoda Blanca. Kniha hovorí o Poľane, ako horstve, Chránenej prírodnej rezervácii, Chránenej poľovnej oblasti, o

jej lesníckej histórii, pracovnej príležitosti, domove ale i o dosiahnutých výsledkoch v chove jelenej a ostatnej zveri.

Odštepny závod Kriváň predstavil zhody z jeleňa s bodovou hodnotou 252,99 b. CIC, z poľovného revíru Generačná zvernica Trnavy. Ide, podľa nám dostupných informácií, o najsilnejšie zhody z jeleňa slovenského pôvodu. V

generačnej zvernici Trnavy sa chová kvalitná jelenia populácia poľanského jeleňa, ktorej potomstvo slúži pre zazverovanie

poľovných revírov LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik, ako aj ostatných poľovných revírov nielen na Slovensku.

Odborná poľovnícka, ako i laická verejnosť mohla obdivovať rekordný úlovok daniela pochádzajúceho z poľovného revíru Baglaš v užívaní odštepneho závodu Kriváň. Trofej daniela bola ulovená v poľovníckej sezóne 2012/13 poplatkovým hosťom a trofej bola ohodnotená na 229,97 b. CIC, čo ju neoficiálne radí na 4. miesto vo svetovom rebríčku.

Vysokú odbornosť pri poľovníckom obhospodarovaní jelenej zveri v CHPO Poľana dokazovali i predložené jelenie trofeje. Z celkového počtu 62 ks ulovených jeleňov (lov + odchyt + úhyn) v poľovníckej sezóne 2012/13 v CHPO Poľana dosiahli bodové hodnoty pre udelenie zlatej medaily 4 jelenie trofeje, striebornej medaily 7 jeleních trofejí a 12 jeleních trofejí bolo ohodnotených v bodových hodnotách pre udelenie bronzovej medaily. Čo je však znepokojujúce, až 25,80% jeleňov z plánovaného lovu boli nájdené uhynuté, čo má za následok zvyšujúci sa tlak vlka dravého, čo potvrdzuje jeho narastajúcu populáciu v oblasti Poľana za posledné roky. Vo IV. vekovej triede podľa plánu lovu jeleňov predstavoval zdokumentova-

ný úhyn strhnutých jeleňov vlkmi až 50%. Najsilnejšie jelenie trofeje dosiahli bodové hodnoty 223,60, 222,73, 210,35, 210,18 b. CIC.

Okolo poľovníckeho hospodára však viac teší to, čo v poľovnom revíri ostáva a bude sa podieľať na zakladaní novej generácie, čo dokazovali i predložené zhody z jeleňov. I napriek nepriaznivej zime, vysokej snehovej pokrývke sa podarilo sústre-

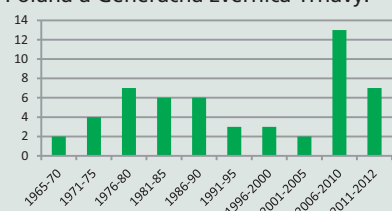
diť a následne ohodnotiť 259 ks zhodov zo 181 ks jeleňov. Pri hodnotení bolo na základe predložených zhodov 5 jeleňov ohodnotených na udelenie zlatej medaily, 23 pre udelenie striebornej medaily a 53 jeleňov pre udelenie bronzovej medaily.

To, že poľovnícke obhospodarovanie jelenej zveri v CHPO Poľana sa ubera správnym smerom dokazujú nielen vystavené jelenie trofeje, predložené jelenie zhody, ale i zvyšujúci sa záujem o toto podujatie zo strany zahraničných návštevníkov, ako aj domácej odbornej i laickej verejnosti. Organizátorom patrí poďakovanie za zorganizovanie tejto už prestížnej prehliadky jeleních trofejí a zhodov. Poďakovanie však patrí i poľovníckym subjektom, ktoré obhospodarujú susedné poľovné revíry a podieľajú sa na predkladaní jeleních zhodov, nakoľko zver hranice poľovných revírov nepozná a najmä v čase núdze, v zimnom období migruje do nižšie položených častí.

Porovnanie nájdených jeleních zhodov podľa rokov:

Sezóna	Zhody (ks)	Jelene (ks)
2012	259	181
2011	248	174
2010	217	154
2009	218	162
2008	215	148
2007	182	137
2006	224	169
2005	242	172
2004	221	159
2003	173	125

Prehľad zlatých jeleních trofejí podľa rokov, ulovených v poľovných revíroch CHPO Poľana a Generačná zvernica Trnavy:

Patrik Michál a Peter Kuric

Lovu zdar! 90 rokov od vzniku Československej mysliveckej jednoty

Motto: „Kdo je dobrým myslivcem je i dobrým člověkem“
slová spisovateľa Jana Vrbu (1889 – 1961)

V predvečer Medzinárodného dňa múzeí – 17. mája 2013, bola vo výstavnej sále svätoantonského kaštieľa sprístupnená výstava Lovu zdar! 90 rokov od vzniku Československej mysliveckej jednoty. Záštitu nad výstavou prevzal poslanec NR SR - prezident Slovenskej poľovníckej komory a Slovenského poľovníckeho zväzu Ing. Tibor Lebocký. Hlavnými organizátormi výstavy sú Národné zemědělské muzeum Praha - Muzeum

pre poľovníctvo a ochranu zveri C.I.C. – výkonný riaditeľ ústredia SPK a SPZ Dr. Imrich Šuba, za Českomoravskú mysliveckú jednotu a časopis Myslivost Dr. Oldřich Koudelka, za Vojenské lesy a majetky SR Ing. Zuzana Balandová a Ing. Peter Krpelan, starosta obce Svätý Anton Jozef Baranyai a mnohí ďalší.

Spoluautorkou scenára výstavy je Martinka Novotná z ČMMJ, ktorej patrí naše poďakovanie.

Účastníci vernisáže

Imrich Šuba a Oldřich Koudelka

lesníctví, myslivosti a rybářství v loveckém zámku Ohrada, Muzeum u Svätého Antone, Českomoravská myslivecká jednota, Slovenská poľovnícka komora a Slovenský poľovnícky zväz. Výstavu finančne podporila Allianz Slovenská poisťovňa, a.s. a pri zabezpečovaní výpožičky zbierok z ČR prispelo veľkou mierou i Ministerstvo kultúry SR. Na slávnostnej vernisáži sa zúčastnili aj vzácní hostia: poslanec NR SR – prezident SPK i SPZ Ing. Tibor Lebocký, štátny tajomník Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ing. Štefan Adam, viceprezident Medzinárodnej rady

Štefan Adam, Tibor Lebocký, Marian Číž

Podobné prírodné podmienky i štátnoprávne usporiadanie predurčili české a slovenské poľovníctvo na „kus spoločnej cesty“ históriou. Dobrá spolupráca medzi českými a slovenskými poľovníkmi pokračuje dodnes a jedným z jej výsledkov je i spoločné pripomenutie si 90. výročia od vzniku prvej spoločnej poľovníckej organizácie formou výstavy. Výstava predstavuje nielen históriu poľovníckych organizácií, ale aj unikátnu kolekciu historických zbraní od významných českých puškárov, časť vzácnej Sallačovej zbierky jeleňovitých trofejí (vystavená bola už na prvej svetovej poľovníckej výstave vo Viedni v roku 1910), umelecké diela Jiřího Židlického (1895 – 1950) a akad. mal. Viktora Bilčíka. Týchto dvoch vzácných umelcov – poľovníkov a milovníkov prírody, sme nevybrali náhodne. Vystavené práce Jiřího Židlického predstavujú tie druhy jeleňovitých z celého sveta, ktorých trofeje sú súčasťou Sallačovej zbierky (pod každou trofejou je obraz príslušného druhu). V roku 2013 si pripomíname 75. narodeniny Viktora Bilčíka a jeho práce nám zas predstavujú

Sallačova zbierka trofejí jeleňovitých

druhy jeleňovitých z nášho územia: hlavne jeleňa, srnca, daniela, no taktiež iné druhy zveri. Okrem týchto autorov sú vystavené i práce Jaroslava Bézu (1818 – 2008), ktorý bol autorom myšlienky pripomínať si mesiac jún ako mesiac poľovníctva. Všetci spomenutí umelci pomáhali svojou tvorbou poľovníckym organizáciám pri realizácii výstav, kultúrnych podujatí i grafickým prevedením viacerých materiálov.

Podhajský Karel

Prvé poľovnícke spolky vznikali na našich územiach už veľmi dávno. Od roku 1692, kedy vznikla „Myšlivecká bratrská pokladna“, boli na území Čiech a Moravy zakladané mnohé poľnohospodárske, lesnícke a iné spolky, ktoré súviseli s poľovníctvom. Rôznorodosť a roztrieštenosť záujmov spolkov bola na prekážku jednotnému vystupovaniu poľovníkov a presadzovaniu ich záujmov nielen na verejnosti, ale aj na najvyšších miestach, vrátane prijímania príslušných právnych noriem, ku ktorým malo po vzniku ČSR dôjsť. Logickým dôsledkom malo byť založenie jednotnej poľovníckej organizácie. V roku 1919 po vzniku ČSR vznikol síce Československý myšlivecký a kynologický ríšsky svaz, no jeho činnosť a program nezodpovedali myšlienkam zjednotenia a zmysluplnej práci v prospech rozvoja poľovníctva. Najväčšími širitelmi zjednotenia poľovníckych spolkov v tej dobe boli Josef Žalman a Karel Podhajský.

Žalman Josef

Prvým písomne doloženým spolkom na území Slovenska bol Cserhát v Košiciach z roku 1834. Prvý Lovecký ochranný spolok pre Slovensko bol založený vďaka iniciatíve armádneho generála MUDr.

Jana Červička v roku 1920 v Bratislave. Lovecký ochranný spolok sa stal jednou zo zakladajúcich organizácií, ktoré sa združili do Československej myšliveckej jednoty v roku 1923.

Zakladajúcimi organizáciami ČSMJ sa 22. apríla 1923 v Brne stali:

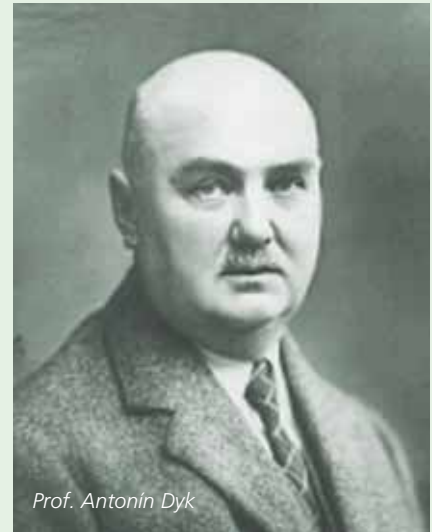
- „Ústrední spolek pro ochranu honby a chov loveckých psů v Čechách“
  - „Lovecko–kynologický spolek pro Moravu a Slezsko v Brně“
  - „Lovecký ochranný spolok pre Slovensko v Bratislave“
  - „Spolek přátel myslivosti pro Tišnov a okolí v Tišnově“
  - „Ústřední jednota lesních a lovcích zřízenců“
  - „Spolek posluchačů lesního inženýrství v Praze a v Brně“
  - „Lovecký klub v Českých Budějovicích“
- V závere programového prehlásenia ČSMJ prvý predseda Z. Slanina a jednatel J. Začal uviedli:
- „Do nášeho programu vkladáme vedle šíření myšlivecké, myšlivecko-kynologické a myšlivecko-zvěrolékařské vědy také co největší popularizaci myslivosti, lesa a věd přírodních. Slovem i písmem budeme pracovat k duševnímu povznesení československých myslivců a v nejširších vrstvách lidu probouzení zájem o myslivost“.

Na ustanovujúcej schôdzi ČSMJ boli zvolení:

predseda - Zdeněk Slanina, lesní rada v Židlochovicích
 miestopredseda za Čechy - Dr. Antonín Steidl
 miestopredseda za Slovensko - Dr. Ján Moural
 jednatel - Jan Začal, okresný lesný v Brne
 pokladník - Richard Knoll, pokladník v Tišnove
 vedúci redaktor „Stráže myslivosti“ - Prof. Jaroslav Svoboda
 vedúci knihy Člp - Karel Podhajský, dôchodní v Litomyšli
 odborný redaktor „Stráže myslivosti“ a referent pre nový zákon - Josef Žalman, neskôr lesný riaditeľ v Pozořicích

Nebolo jednoduché výstavou predstaviť celú 90-ročnú históriu, no snažili

sme sa - i keď stručne, zaznamenať všetky významné medzníky v rokoch 1923 – 2013 Za uvedenými skromnými údajmi sa však ukrýva mnohoročná zmysluplná práca našich poľovníkov v službách zveri a prírode, ako aj pri rozvoji poľovníckej kultúry. Za ňu si zaslúžia funkcionári i radoví poľovníci našu vďaka a obdiv. Veľmi významnú úlohu zohrali naše organizácie i vo svetovom meradle. Veď profesor Antonín Dyk prišiel s myšlienkou založiť medzinárodnú poľovnícku organizáciu už v roku 1926 a v roku 1928 sa v Nových Zámkoch a Palárikove konalo na podnet Maxima Ducrocqua a grófa Ľudovíta Károlyiho stretnutie významných predsta-

Prof. Antonín Dyk

viteľov Francúzska, Poľska, Rumunska a Československa, na ktorom sa vypracovali stanovy i názov Medzinárodnej rady pre poľovníctvo - Conseil International de la Chasse – C.I.C. Tá bola potom v roku 1930 založená v Paríži. Tohtoročné - už 60. generálne zhromaždenie C.I.C. /Praha-Bratislava-Budapešť/ pomohli organizovať aj ČMMJ a SPK.

Každý rok vyhlasuje Medzinárodná rada múzej ICOM novú tému k Medzinárodnému dňu múzei - 18. máju. Tohtoročná téma má tvar rovnice: Múzeum (pamäť + kreativita) = spoločenský pokrok. Múzeum je pamäť spoločnosti, je mostom medzi minulosťou a budúcnosťou. Pomáha nám z histórie to dobré prevziať a zveľaďovať, na tom zlom sa poučiť a neopakovať chyby. Tak je to i s výstavou Lovu zdar! Naše poľovnícke organizácie už zažili lepšie i horšie obdobia. Jednota a priateľstvo, zmysluplná práca v službách prírode, dodržiavanie zvykov a tradícií – prevzatých od našich predchodcov – to sú trvalé hodnoty, na ktoré musíme nadviazať, ak chceme byť úspešní i v dnešných časoch.

V Múzeu vo Svätom Antone sme úprimne radi, že môžeme výstavou prispieť k rozvoju priateľstva medzi poľovníkmi z Čiech, Moravy i Slovenska. Výstava potrvá do konca septembra 2013 a odporúčame ju navštíviť všetkým našim poľovníkom. Vhodnou príležitosťou na návštevu výstavy môže byť aj 23. ročník Dni sv. Huberta (31. VIII. – 1. IX. 2013), keď bude oslava spoločného výročia zahrnutá i do hlavného programu. Úprimne sa tešíme na Vašu návštevu.

Marian Číž

Prírodovedná súťaž „Čo šepká les 2013“

V areáli svätoantonského kaštieľa sa 6. júna 2013 konal už tretí ročník prírodovednej súťaže „Čo šepká les“. S myšlienkou realizovať takúto zaujímavú súťaž prišli priatelia z Obvodnej poľovníckej komory Žiar nad Hronom pred tromi rokmi a okrem OPK Žiar nad Hronom je jej hlavným organizátorom taktiež Odštepny zväz Lesov SR v Žarnovici. Spoluorganizátormi sú Stredná odborná škola lesnícka v Banskej Štiavnici, Regionálna organizácia Slovenského poľovníckeho zväzu v Žiari nad Hronom, Mestské lesy Banská Štiavnica, Obvodný lesný úrad Žarnovica,

Múzeum vo Svätom Antone a Poľovnícka spoločnosť Šarvitz Voznica. V treťom ročníku súťažilo 14 trojčlenných družstiev 4.-6. ročníkov vybraných základných škôl z okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Súťažilo sa v nasledovných disciplínach: poznávanie zveri, vtákov a plazov, poznávanie stôp zveri, poznávanie hlasov zveri, poznávanie stromov, listov a plodov, poznávanie pohorí regiónu, poľovnícka kynológia, strelba na laserovej strelnici, zhotovovanie krmidla pre vtáčiky, sadenie stromčekov na čas a samozrejme na kvalitu. Každý ročník je pripravená i tvorivá disciplína. Predminulý rok deti tvorili plagát o ochrane prírody, minulý rok poviedky o prírode a tohto roku priniesli fotografie prírody. Deti dokázali urobiť ozaj zaujímavé a veľmi hodnotné zábery z prírody, aj z činnosti poľovníkov. Teší nás, že sa deti na súťaž dobre pripravili a preukázali výborné vedomosti. Odmenou im boli aj hodnotné ceny – horský bicykel, fotoaparát, tablety, iPody, rucksaky,... a iné.

Výsledky súťaže družstiev: 1. miesto ZŠ Jozefa Kollára Banská Štiavnica, 2. miesto ZŠ Maximiliána Hella Štiavnické Bane, 3. miesto ZŠ Andreja Kmeťa Žarnovica

Výsledky súťaže jednotlivcov: 1. miesto Peter Kapoš - ZŠ Františka Assiského Banská Štiavnica, 2. miesto Šimon Machanský ZŠ Jozefa Kollára Banská Štiavnica, 3. miesto Martin Papánek - osemročné Gymnázium Františka Švantnera Nová Baňa.

Podujatie obohatili priatelia zo SOŠL Banská Štiavnica poľovníckymi signálmi lesničiarov, ukázkami sokoliarskeho výcviku i možnosťou povozit' sa na koníkovi. V barokovej sýpke premietal svoje filmy aj tohtoročný víťaz medzinárodného festivalu poľovníckych filmov Hubertlov-Halali v Leviciach pán Marcel Bródy. Podujatie prebehlo úspešne i vďaka pomoci mnohých ďalších ustanovizní a priateľov prírody. Naše podakovanie patrí mestu Banská Štiavnica, mestu Žarnovica, mestu Žiar nad Hronom, Obecnému úradu Svätý Anton, Obecným lesom Banská Belá, Stavebnej firme Molda, s.r.o., Slovenskej lesníckej komore, Vladimírovi Stračinovi zo Zverníku Mrázov Kopec, p. Štefanovi Mičurovi a Marcelovi Bródymu. Spoločne s organizátormi dokázali, že im nie je ľahostajná budúcnosť našich detí i našej prírody.

Marian Číž

Foto: Bc. Mária Ďurianová

Úspešná spolupráca Lesov ČR a Lesov SR: lesnícky náučný chodník v ČR „Okolo Buchlova“ ozdobili drevené sochy zvierat zo Slovenska

Lesnícky náučný chodník „Okolo Buchlova“ získal vďaka spolupráci štátnych podnikov LESY Slovenskej republiky a Lesy České republiky novú atrakciu: 16 drevených sôch lesnej zveri v životnej veľkosti, ktorá sa vyskytuje v tamojšom pohorí Chřiby. Chodník vedie okolo známeho

Autori Libor Habarta vľavo a rezbár Bronislav Petráš

hradu Buchlov pri obci Buchlovce v okrese Uherské Hradište v Zlínskom kraji. Inštalácia sôch, ktoré boli oficiálne predstavené 4. júna bola vyvrcholením cezhraničného projektu v rámci programu Slovenská republika – Česká republika 2007 - 2013. Zhotoviteľom projektu v hodnote 400.000

českých korún (asi 16.000 €) je Libor Habarta z neďalekých Kunovic a autorom sôch je slovenský rezbár Bronislav Petráš.

„Věříme, že novinka veřejnost a to hlavně děti zaujme. Názorná ukázka zdejší fauny dětem poutavě přibližuje místní přírodu a vhodně doplňuje již dnes na informačních tabulích podávané informace. Vzdělávání dětí přímo v lese bude ještě zajímavější,“ poznamenal ekonomický

Vitazný projekt SR – ZŠ z Trenčína

riaditeľ Lesů ČR Michal Gaube, poverený zároveň vedením LČR.

Priamo v teréne návštevníkov očakávajú sochy danielov, muflónov, diviakov, jeleňov, srncov a lišky. Súčasťou projektu je aj inštalácia informačnej tabule, ktorá je venovaná hlavnému zahraničnému partnerovi – Lesom SR, odštepny závod Trenčín.

Lesnícky náučný chodník „Okolo Buchlova“ Lesy ČR verejnosti sprístupnili v júni 2011. Takmer tri kilometre dlhá trasa ponúka ponaučenie pre návštevníkov lesov aj nenáročnú pešiu turistiku okolo dvoch významných historických objektov, Hradu Buchlov a kaplnky svätej Barbory na vrchu Modla. Oba historické objekty aj náučný chodník nájdete v Chřibech, jednej z najkrajších prírodných oblastí Zlínskeho kraja. Chodník sa začína aj končí na parkovisku pod hradom Buchlov.

Sochy lesných zvierat pod Buchlovom sú mojou najväčšou prezentáciou, tvrdí rezbár z Bošian

Drevo je tvárny a vďačný materiál, z ktorého sa dajú vykúzliti skutočné výtvarné skvosty. Sošky, busty, krajinky, zvieratká... Šikovné ruky rezbárov dokážu zázraky, ktorými si skrášľujeme naše obydlia. Čo však, keď majú byť zvieratká v životnej veľkosti a natrvalo umiestnené v lese. To už je výzva pre skutočných majstrov. Jedným z nich je aj Bronislav Petráš z Bošian v okrese Partizánske.

Slovenský rezbár, ktorý sa pravidelne zúčastňuje sympózií rezbárov nielen na Slovensku, ale aj u našich západných susedov, má svoje diela vystavené v galérii, ktorá sa hneď tak nevidí. Veď 16 dubových plastík lesnej zveri prezentuje tam, kde každoročne prechádzajú desiatky tisíc ľudí – na náučnom chodníku priamo pod známym moravským hradom Buchlov.

Na zhotovenie sôch minul viac ako tri kubíky suchého dubového dreva a na posledné kusy muflónov už musel zháňať ďalšie. Dub je vzhľadom na výčiny počasia pre vystavené sochy najlepší materiál, no má svoju váhu. „Každý pohyb, každé otočenie sôch som musel riešiť s pomocou kladky,“ hovorí autor. Korpusy zlepil polyuretanovým penovým lepidlom a na vlastné tvarovanie použil motorovú pílu. „Iba na najjemnejšiu prácu som použil brúsky,“ pokračuje Petráš. Aby sa do sôch umiestnených v lese nedostala voda, bolo potrebné pred konečným náterom naimpregnovať hotové sochy fermežou.

„Takýto projekt na Slovensku zatiaľ nie je,“ hovorí vyštudovaný strojár, pre ktorého je zhotovenie sôch jednou z najväčších zákaziek a zároveň sú jeho najväčšou prezentáciou. Sochy danielov, jeleňov, diviakov, srncov či líšky robil tri mesiace. Teraz, po oficiálnom sprístupnení na náučnom chodníku, už majú svojich obdivovateľov, ktorými sú a isto aj naďalej budú najmä deti. Veď kto by nechcel vysadnúť na chrbát jeleňovi alebo danielovi. Verte, neodolali ani dospelí. Zdá sa, že farbu, ktorou sú sochy natreté, bude treba najskôr obnovovať na chrbtoch zvierat.

Rozmary jari alebo „Myslivec není kravinec“

Česká republika, pohorie Chřiby, Buchlov – náučný lesnícky chodník „Okolo Buchlova“.

Tento rok nás koniec jari nemilo prekvapil. Zopár snežných dní strieda daždivé obdobie. Je chladno a vlhko, nehovoriac o problémoch, ktoré musia riešiť ľudia žijúci v susedstve veľkých riek.

Inak tomu nebolo ani 4. júna 2013 pod hradom Buchlov. Zelené lesnícke uniformy a klobúky proti dažďu. Niektorí vytiahli dáždniky, iní hľadali strategické miesto, kde bolo menej blata. A určite boli aj takí, ktorí mali kvôli počasiu zajačie úmysly. Lesníci sa však nedali odradiť. Zaznel hlas lesnice a slávnostne sme otvorili obnovený náučný chodník „Doplnění lesnické naučné stezky Okolo Buchlova o dřevěné exponáty zvěře“. Kolegovia zo štátneho podniku LESY České republiky doplnili existujúcu trasu náučného chodníka obvyklými tabuľami o hospodárení v lese o drevené plastiky zveri v životnej veľkosti. Týmto dostal chodník novú tvár. Svojou trochou do mlyna prispeli LESY SR š. p. Banská Bystrica a OZ Trenčín, ako cezhraničný partner Programu cezhraničnej spolupráce Slovenskej republiky a Českej republiky 2007-2013 z Fondu mikroprojektov.

K slávnostným príhovorom sa pridali „krstný otec“ celej myšlienky Ing. Zdeněk Zálesák – vedúci domácej Lesnej správy Buchlovic. Vtipne poznamenal, že „myslivec není kravinec“ a že treba radšej raz vidieť ako dvakrát počuť. Táto myšlienka vo mne rezonovala celý deň. Dôvodom bolo to, že rovnakú trasu sme sa chystali prejsť o tri dni so 70 deťmi, ktoré mali návštevu náučného chodníka za odmenu. Odmene predchádzala tvorivá výtvarná súťaž detí základných škôl z prihraničnej oblasti. Získali ju deti zo základnej školy z Uherského Hradišťa – Mařatic a deti zo 7. základnej školy z Trenčína.

Chřibonoš rozdava darčeky

Keď svitlo piatkové ráno 7. júna 2013, v Trenčíne nás uvítala primračená obloha. Cestu autobusom do Buchlova sme absolvovali raz-dva. Hádám aj preto, že deti sa zabávali určovaním názvov zvierat v češtine. Za ten čas sa nám pekne vyčiasilo.

Pod hradom Buchlov sme si vymenili deti - českí lesní pedagógovia nastúpili na náučný chodník so slovenskými deťmi. Sprezádzať české deti nevyžadovalo pre nás, trenčianskych lesných pedagógov, dlhú prípravu. Naše jazykové rozdiely sú

zanedbateľné. Občas však treba porozmýšľať a občas vyvolajú úsmev.

Deti zo Slovenska

Deti boli veselé a živé. Nadšené boli z krásnych pieskovcových útvarov s Čertovým sedlom, rozkvitnutej lúky, nádherného lesa a samotných drevených plastík. Všetky do radu si vyskúšali, ako sa sedí na danielovi, muflónovi, jeleňovi, diviakovi, srncovi, pohľadali aj ukrytú líšku a s chuťou sa púšťali do ponúkaných aktivít. Nadšenie zožal aj rozbahnený terén a boli takí, čo stihli aj hríby zbierať.

Trasu sme zvládli bez zaváhania a s ostatnými sme sa opäť stretli pod hradom, kde nás čakal sokoliar a trubač. Program pokračoval v Modrej u Velehradu – v archeoskanzene, kde sa už „zmiešané“ deti príkladne zomkli pri naháňacke s miestnymi prascami, kozami a hydinou. Popritom absolvovali prehliadku príbytkov starých Slovanov.

Záverou bodkou boli chvíle strávené v sladkovodnom akváriu, ktoré bolo vybudované tiež vďaka spoločnému projektu. Najväčší úspech malo dotykové akvárium vybudované tak, aby deti mohli ryby a korytnačky chytať do rúk.

Keď sme končili, boli sme príjemne unavení a na oboch stranách vládla neprehliadnuteľná spokojnosť. Až vtedy som si uvedomila, že nám svieta slnko a všetci si užívajú jeho životodarnú silu. Aj toto patrí k rozmarom jari.

Záverom podotýkam, že počas nášho výletu sa nestalo nič zlé žiadnemu dieťaťu a ani zvieratu.

Informácie o náučnom chodníku nájdete na stránke www.lesycr.cz

Zuzana Mihálová
OZ Trenčín

Ing. Jaroslav Charvát

slávnostná akadémia pri príležitosti 115. výročia narodenia

Klub seniorov Lesníckej technickej školy v Banskej Štiavnici usporiadal dňa 25. apríla 2013 v Stupňovom ročníku SOŠL v Banskej Štiavnici ďalšiu Slávnostnú akadémiu pri príležitosti 115. výročia narodenia jedného z najdlhšie pôsobiacich profesorov tejto školy Ing. Jaroslava Charváta.

Akadémia začala slávnostným nástupom trubačov a úvodným príhovorom zástupcu riaditeľa školy Ing. Miroslava Ďuroviča. Pozdravný príhovor za Technickú univerzitu Zvolen predniesol jej prorektor Doc. Ing. Rastislav Šulek, PhD., ktorý poukázal na historickú tradíciu lesníckej školy, jej pedagógov, študentov a generačný význam pre slovenské lesníctvo.

Program pokračoval prezentačnou projekciou o živote a diele Ing. Jaroslava Charváta, ktorú vykonali Ing. Viliam Stockmann, CSc. Vo svojom prejave oboznámil poslucháčov s celým profesionálnym i súkromným životom tohto významného a obľúbeného pedagóga:

Ing. Jaroslav Charvát bol lesný inžinier, dlhoročný pedagóg a správca Botanickú záhradu v Banskej Štiavnici. Narodil sa 28.4.1898 v Olomouci, ako syn profesora na Slovanskom gymnáziu v Olomouci.

V Olomouci získal mladý Jaroslav základné vzdelanie a gymnázium po kvartu. Po otcovom penzionovaní v roku 1912 sa presťahovali do Prahy, kde pokračoval na pražskom gymnáziu. Po vypuknutí I. svetovej vojny v roku 1914 rodičia evakovali do Chrudimi, preto gymnázium dokončil až v Chrudimi (1916). V roku 1917 na otcove želanie ako pedagóga, zložil druhú maturitnú skúšku na Učiteľskom ústave v Hradci Králove. Po prvej maturite krátko učil na Ľudovej škole v Chrudimi (1916/1917).

V roku 1917 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole poľnohospodárskej, Odbor lesného inžinierstva vo Viedni, ale po roku štúdia a rozpade monarchie chcel ostať v novej Československej republike a preto v štúdiu pokračoval na Lesníckom odbore Vysokej školy zemiedelskej v Brne. Po absolvovaní druhých štátnych skúšok 28.7.1921 a promócií odchádza na Slovensko (1921).

Na Slovensku začína pracovať na Riaditeľstve štátnych lesov a majetkov v Liptovskom Hrádku (1921), vzápätí odchádza na Riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov do Solivaru (1922 – 1923).

V roku 1924 prichádza na Štátnu vyššiu lesnícku školu do Banskej Štiavnice, kde ho prijíma do učiteľských služieb vtedajší riaditeľ školy Ing. Miloš Adamička. Na škole pôsobí ako stredoškolský profesor neuveriteľných 34 rokov až do roku 1958. Dĺžkou svojho pôsobenia na škole patrí k najdlhšie pôsobiacim pedagógom na škole. V roku 1958 odchádza z politických dôvodov núteno do dôchodku.

Vychoval stovky, možno povedať celé generácie lesníkov, z ktorých mnohí sa vypracovali na vynikajúcich odborníkov. Dal im pevné základy z pestovania

Ing. Jaroslav Charvát

lesov, lesníckej botaniky, ale aj ďalších disciplín, pretože prof. Charvát svojimi širokými, hlbokými vedomosťami a prenikavou inteligenciou bol pravým lesníckym polyhistorom. Ovládal niekoľko jazykov. Počas rokov sa stal na škole legendou.

Po vzniku Slovenského štátu z profesorov českej národnosti zostal na škole učiť len sám. To, že mohol ostať na Slovensku, neovplyvnila jeho odbornosť, ale skutočnosť, že mal za manželku Slovenku a tak mohol dostať výnimku z núteného odsunu do Čiech.

Okrem svojho učiteľského povolania na Lesníckej škole, ťažiskom jeho pôsobenia v Banskej Štiavnici sa stalo jeho správčovníctvo Botanickú záhradu pri lesníckej škole. Po zrušení vysokej školy v r. 1919 a jej odchode do Šoprone prevzala Bota-

Botanická záhrada.

nickú záhradu do správy novovzniknutá Československá štátna vyššia lesnícka škola. Jej priamym vedením bol v roku 1924 poverený Ing. Jaroslav Charvát, ktorý ju v rámci finančných možností spravoval až do r. 1956. Začal realizovať aj projekt obnovy záhrady, ktorý významne podporila vyhláška Povereníctva školstva a kultúry č.25/1958, ktorou bola záhrada vyhlásená v zmysle zákona SNR o štátnej ochrane prírody č.1/1955 Zb., za Chránenú záhradu, za čo vďačíme aj prof. Charvátovi. Vykonal súpis dendrologických druhov Botanickú záhrady, ktorý bol vydaný aj samostatne i v ročenke lesníckej školy.

Okrem svojej lesníckej odbornosti a pedagogickej praxi bol aj známym odborníkom v hudbe a tiež maľoval ako samouk obrazy pre potešenie svoje i svojich priateľov.

Zomrel 30.11.1962 v Banskej Štiavnici, kde je aj pochovaný na Frauenbergskom cintoríne.

Po priblížení jeho životopisných údajov program pokračoval vystúpením PhDr. Mikuláša Čelka, ktorý predniesol zaujímavý príspevok na tému „Banská Štiavnica v období života Ing. Charváta“.

Ing. Mikuláš Michelčík prispel vystúpením na tému „Prierez lesným hospodárstvom na Slovensku v dobe pôsobenia Ing. Charváta“, v ktorej sa dotkol vývoja lesného hospodárstva v období Prvej Československej republiky, Slovenského štátu a krátko v povojnovej republike.

S milou spomienkou na kolegu z pedagogického zboru prispel Mgr. Pavel Uhrín, ktorý okrem iného pripomenul aj humorné príhody, ktorých hlavným aktérom bol Ing. Charvát s jeho príslovečným anglickým humorom.

Pozdravný príhovor za Klub seniorov Lesníckej technickej školy predniesol Ing. Ivan Mandalík, CSc., v ktorom veľmi precízne spomínal na nášho obľúbeného pedagóga.

Ing. Viliam Stockmann, CSc. odovzdal vnukovi profesora Ing. Jaroslava Charváta rovnakého mena, Cenu Klubu seniorov Lesníckej technickej školy „Gratificatio sylvaticum“, ktorou členovia Klubu vyslovujú hold svojmu profesorovi, ktorý ich priviedol k lesníckej profesii. Jaroslav Charvát ml. predniesol ďakovný príhovor v ktorom poďakoval Klubu seniorov aj vedeniu školy za uskutočnenú akadémiu na počesť jeho starého otca.

Slávnostnú akadémiu ukončil a prítomným poďakoval za účasť zástupca riaditeľa školy Ing. Miroslava Ďuroviča.

Akadémia sa okrem priaznivcov a bývalých študentov lesníckej školy zúčastnila aj rozvetvená rodina profesora Charváta z Banskej Štiavnice, Zvolena, Českých Budějovic a z Londýna.

Je milé a správne ak študenti nezbúdbajú na svojich profesorov, ktorí ich dovedli do stavu lesníckeho.

Viliam Stockmann

Ako išli deti na vandrovku, alebo „Štyri dni s lesníkom“

Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

„Zunovalo sa vaju na polici ležať. Urobilo: kotúľ! – a pustilo sa do sveta. Ide, ide – dáva pozor na skaly a jamy. O skalu by sa roztrepalo, z jamy by sa nedostalo. Ide, ide – stretne raka. „Kdeže ideš?“ rečie vajce. „A ty že kde?“ rečie rak. „Idem na vandrovku!“ „A keď je tak, pôjdem s tebou!“ Boli teda dvaja. Hneď sa im šlo veselšie. Pustili sa aj do spevu.“

Ako neposedné vajce, tak i deti z

Maďarska a Slovenska sa v máji vybrali s lesníkmi na vandrovku do sveta. Najmä do toho lesníckeho. Budovanie cezhraničných priateľstiev sa začalo v Rimavskej Sobote na akcii „Deň s lesníkom“, kde boli pre nich pripravené rôzne zaujímavé stanovišťa. Detskí návštevníci si mohli prezrieť lesnícke historické náradie, ťažbu a približovanie dreva, strelectvo, poľovníctvo, kynológiu, lesné dreviny, rastliny a huby, hmyz, vtáky, geológiu, taktiež sa stretnúť s lesníkmi z Maďarska a Poľska, ale i s policajtní či hasičmi. Päť víťazných družstiev zo Slovenska (literárno-výtvarná súťaž „Les rozpráva...“) a päť víťazných

Budujeme partnerstvá

družstiev z Maďarska (vedomostná súťaž „Spoznaj les“) spolu so svojimi učiteľmi strávili za odmenu až „Štyri dni s lesníkom“ v rámci projektu „Lesníci deťom“ (HUSK/1101/1.7.1/0097). Každé družstvo si vytvorilo svoju vlajku, hymnu a bojový pokrik, ktorými sa predstavili všetkým ostatným. A hneď im bolo veselšie.

Počas nasledujúcich dní deti zažili prekrásne chvíle s lesníkmi. V Lesníckom skanzene vo Vydrovskej doline ich privítala okrem vedenia OZ Čierny Balog aj Vydra, ktorej všetky deti ihneď porozumeli. Po vytvorení spoločných fotografií si pozreli prácu lesníkov v skanzene a zároveň vyrobili aj koženú pamiatku na túto návštevu. Odviezli sa Čiernohronskou železnicou do Chvatimechu a následne pokračovali cestami – necestami, s krátkou exkurziou do histórie lesníctva v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene až do Vyhní. Stratené autobusy sa našli, i keď naozaj unavení, ale s večerou na nás v hoteli počkali. Prehliadka Banskej Štiavnice, Nového Zámku, botanickej záhrady pri Strednej lesníckej

škole v Banskej Štiavnici, ukážky sokoliarov, návšteva Banského múzea v prírode a vytúžené kúpanie sa v bazénoch. Štvrtý deň s lesníkom strávili deti v areáli Zubrej zvernice v Topoľčiankach a v parku pri Poľovníckom zámku Topoľčianky. Slnko, dážď, rozbité kolená, úsmev a radosť, hry, kolotoče. Pýtali sme sa: „Čo sa vám páčilo najviac?“ „Všetko!“. Pýtali sme sa znovu: „Naozaj všetko?“ „Áno, naozaj úplne všetko!“, odpovedali deti.

Cielom spoločného projektu „Lesníci deťom“ je oboznámiť deti aj dospelých s lesom ako súborom rastlín, živočíchov, prostredia a vzájomnými vzťahmi medzi nimi, s prácou lesníkov, s hospodárením v lesoch vo všetkých jeho etapách, s ťažbou a spracovaním dreva s využitím ekologických technológií. Projekt „Lesníci deťom“ je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ v rámci programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013. Celkový rozpočet projektu predstavuje 138 343,08 Eur z čoho 114 592,08 Eur pozostáva zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Barbora Hrivňáková

Maďarskí lesníci na Poľane po prvý raz stretli medveďov

Druhé pracovné stretnutie partnerov z LESOV SR, štátny podnik a Ipoly Erdő Zrt. k vyhodnoteniu realizácie projektu „Spoločne za zachovanie prírodných hodnôt na území Poľana a Börzsöny“ (HUSK/1101/2.2.1/0352) malo pre maďarských lesníkov pikantnú príchuť exotiky.

Niektorí z nich mali po prvý raz v živote možnosť vidieť živého medveda vo voľnej prírode.

Partneri si v dňoch 28. - 29. mája v rámci terénneho programu prezreli prírodné hodnoty v rámci CHKO BR Poľana. Zároveň navštívili miesta, kde sú už uskutočnené alebo plánované aktivity projektu. Navštívili náučný chodník, ktorý sa podarilo obnoviť vďaka spolupráci so Správou CHKO Poľana. Mali možnosť vidieť výsadbu plodonosných drevín a ich preventívnu ochranu pred lesnou zverou.

Pracovná časť stretnutia sa konala v Sekierskej doline pri Zvolene. Okrem formálnych podakovaní zaznela aj podstatná informácia od projektového manažera Ipoly Erdő Zrt. Zoltána Pintéra, ktorý oboznámil prítomných s vypracovaním správy a faktom, že môžeme očakávať skoré zaslanie peňazí z prvej monitorovacej správy na účet.

V rámci jednotlivých bodov vopred schváleného programu bolo vyhodnotené plnenie jednotlivých projektových aktivít

za druhé štvormesačné obdobie, plnenie indikátorov výstupov, výsledkov a prerokované čerpanie rozpočtu oboch projektových partnerov. Prítomní zástupcovia lesníckych organizácií skonštatovali, že plánované aktivity sú plnené priebežne a ojedinelé omeškaniá boli spôsobené verejným obstarávaním a nepriaznivým počasím.

Barbora Hrivňáková
(redakčne upravené)

Staré povesti i novšie „rozprávky“ spod Čiernej hory (Za turistikou v Slanských vrchoch)

Po Šimonke druhým najvyšším hrebeňom v Slanských vrchoch je Čierna hora (1072,7 m.). Veľká rozmermi aj rozlohou lesa. Svojimi okrajmi smerom na juh siaha takmer k Sigordu a k Zlatej Bani, smerom na sever po Zvezliská nad obcou Petrovce.

Ej, hora, hora čierna, cmaví les. Vysoké stromy, strmé svahy, dookola vršky, skaly menom Cigánky a debry či doliny – Adamovo peklo, Zlámaná debra, Hanušovská dolina, na opačnej strane zas dolina Zbojnická. Nad tými tmavými dolinami vypínajú sa menšie i väčšie kopce (hory, hury) – Kuria hora, Krivý javor, Chujavy, Hrb, Lysá i ďalšie. Lemujú ich lesné chodníky. Po nich behajú jelene, srny, diviaky, ba aj iné lesné potvorky. V korunách stromov hniezdia vtáky.

Zbojnickou dolinou kedysi dávno sa naháňali aj zbojníci. V rovnomennom starom zámku nad dedinou zvanou Ruská Nová Ves mali vraj ukryté poklady.

Počas Slovenského štátu (1939 – 1945) zbožní ľudia z okolia Červenice chodníkom popod Čiernu horu chodievali do Hanušoviec na púť, niektorí aj na jarmoky, *parobci* za dievkami *na pitačky*.

V auguste 1944 zo základne nad Lysou cez Čiernu horu do Zlatej Bane a ďalej do Kostolian nad Hornádom v nočných hodinách sa presúvali partizáni s cieľom zadržať prísun nemeckých vojsk na povstalecké územie Slovenska. Vyhadzovali mosty, prerušovali železničnú trať i cesty.

V posledných rokoch na svahoch Čiernej hory môžeme častejšie stretnúť menšie i väčšie skupinky turistov. Najrad-

Malé skalné mestočko vrchol Čiernej hory

šej sa túľajú po značených chodníkoch. A takých je tam dosť. Príbúdajú k nim i nové – cyklistické i chodníky s náučným zameraním. Situované sú zväčša do nižšie položených lokalít. O ich výstavbu a údržbu sa zaslúžili pracovníci Štátnych lesov SR, odštepny závod v Prešove.

Lákavé a veľavravné sú tri: Náučný chodník Tajch nad Pavlovcami, ktorého zámerom je oboznamovať milovníkov prírody s významom lesa a poukázať na prácu lesníkov. (Jeho súčasťou je malá škola v prírode s exponátmi lesnej fauny a flóry); Náučný chodník Sigord určený na pešiu turistiku a na cykloturistiku dospelých aj deti, po ktorom sa možno dostať k pamätnému háju uhorskej kráľovnej Sisi (miesta, ktoré navštívila v roku 1898), a Náučný chodník Herlica, ktorý poskytuje turistom nádherný výhľad na hrebene Čiernej hory i na ďalšie vrchy v jej okolí -

na Šimonku, Oblík, Kuriu horu, a ponúka im možnosť oboznámiť sa s historiou protifašistického odboja v okolí Hanušoviec a Prešova.

Lákadlom pre turistov je aj chodník diaľkovej trasy EB 53041 Krakov – Budapešť. Tiahne sa celým hrebeňom Slanských hôr a pretína i svahy Čiernej hory.

Jednou z ďalších atrakcií Čiernej hory je Červená mláka (Rottwasser). Od Hanušovského sedla prideme k nej po červenej značke. S ňou sa spájajú povesti o hľadaní zlata v Slanských vrchoch. Listinou, od ktorej sa tieto povesti či legendy odvodzujú, je tzv. Bergerov testament z roku 1431.

Z neho sa dozvedáme, že Peter Berger s bratmi – Jakubom, Ondrejom a Gašparom – tam pri Červenej mláke „pracovali jeden a pol roka, za čo si postavili vo Viedni šesť najlepších domov.“ Autor uvedeného testamentu opisuje cestu, ktorá k povestnej mláke vedie z Hanušoviec cez dedinu Hermanovce, taktó: „... ak prídeš do obce, choď za Čiernou horou. Drž sa vpravo nahor. Dôjdeš ďalej veľkého vrchu zvaného Hummer vrch. Tam pri potoku je kaluž a z nej vyteká malý potôčik – drahé zlato“.

Otázka pravdivosti či pravosti uvedeného dokumentu – ako usudzujú geológovia – je diskutabilná. List je zaujímavý hlavne tým, že sa od neho odvíjajú i ďalšie povesti.

V jednej z nich Hermanovský Dzurko, sprievodca štúrovského básnika Adama Hlovika, evanjelického kňaza z Giraltovec, ktorý so svojimi priateľmi v roku 1846 vystúpil na vrchol Oblíka, hovorí napríklad toto: „*Ta ľem to sme čulí, že tu dzeška jakíš bohati pan zlate mlatki našol, a ket chcel toto mejsco druhim ukazac, nigda tam njetrafil.*“

Ústnym podaním zachovala sa nám i tretia povest o dobrodružných túrach za zlatom. V nej sa hovorí o tom, ako raz kedysi dávno prišli do dediny pod Oblíkom dvaja cudzinci vyzerajúci ako turisti. (Mali na sebe športové obleky, turistické topánky a v rukách drevené bakule.) V krčme sa dohodli s miestnym občanom Mihalom, že keď ich dovedie k Zlatej studni, dobre sa mu odmenia. Náš Mihal, človek úslušný, k Zlatej studni ich aj zaviedol. Tí sa tam najprv krátko poobzerali, na čo jeden z nich vytiahol z tašky akúsi mapu. Chvilu ju obaja študovali, a potom ten hlavný náhle zvolal: „*Tu by to dakde malo byť.*“ I pristúpili všetci traja k neďalekej skale podobajúcej sa hrubej stene. Do tej skaly tesne nad zemou viedol otvor, ktorý až doteraz bol privalený ťažkým balvanom. Dlho neuvažovali. Všetci traja sa oň opreli, silno potlačili, až ho aj odvalili. Zrazu sa pred nimi objavila malá jaskyňa. Ej, či sa potešili! Ako prvý do jaskyne vošiel

starší z našich turistov. Dlho sa v nej nezdržal. No keď vyšiel von, v koženej taške, ktorú stále nosil so sebou, mal plno zlatých dukátov. Po ňom vošiel do jaskyne aj druhý. Ten pochodil rovnako. Tí dvaja potom dlho na seba pokukovali, potajomky sa usmievali, až nakoniec ten hlavný šibalským okom pozrel na sprievodcu Mihaľa i hovorí mu: „A čo ty, kamarát, nechcel by si si nabrať z tých dukátov aspoň do kešene?“

–*Ta keď mi dovolíce* – hovorí Mihaľ – *čom bi ňe?*“ Hneď sa aj zohol, aby mohol vojsť do tej čarovnej komory. No kým sa tam dnu trochu poobzeral, oni priskočili k balvanu, ktorým pred tým bola jaskyňa privalená, a zasunuli ho na pôvodné miesto. Mihaľa v nej zavreli. So svojím pokladom vydali sa rýchlo späť na cestu k Prešovu. Či smerom na západ k Zbojníckemu zámku? To veru nevie už nikto, bo nikto po nich ani nepátral.

Dlho trvalo nášmu Mihaľovi, kým sa z tmavej jaskyne dostal von. Domov došiel až na druhý deň. Vysilený, utrápený, že leďva za sebou ťahal nohy. Čoskoro nato aj zomrel.

No dosť povesti! Bude azda lepšie, keď si všimneme, čím je Čierna hora pre turistov príťažlivá dnes. A tu treba povedať, že okrem lesných prítí, vzácných rastlín, starých stromov, malinčia a iných krovín, sú tam aj ďalšie atrakcie. Zaujímavé sú napr. tzv. malé skalné mestečká, nachádzajúce sa na vrchole hory. Na severnej strane neďaleko od tvrdej lesnej cesty, ktorá vedie z Petroviev, stojí zas malá zrubová chatka. Tá pôvodne slúžila ako miestnosť na ubytovanie furmanov. Nachádzal sa pri nej aj prístrešok pre kone. V jej blízkosti sa nachádza prameň pitnej vody. Koniari dávnejšie brali z neho vodu na napájanie koní, ale aj pre vlastnú potrebu – na varenie či na uhasenie smädu. Najviac vody zo studne v Čiernej hore popili drevorubači na začiatku štyridsiatych rokov, keď sa tam ťažilo drevo na podvaly pod koľajnice železničnej trate Kapušany – Strážske. S jej výstavbou sa začalo v júni 1939 a ukončená bola na začiatku septembra 1943.

V uvedenom období v Čiernej hore sa páľilo i drevené uhlie. Majstri paliči prichádzali tam až z Poproču, od Medzeva. Bývali v kolibách zapustených do zeme.

Pre turistov z Prešova, Vranova, Košíc a hlavne z turistického oddielu Hanušovce nad Topľou, je dnes Čierna hora vyhľadávaným cieľom na letné i na zimné túry. Radostné je konštatovanie, že ju začínajú navštevovať aj učители z okolitých škôl so svojimi žiakmi. Budú sa ich počty časom zvyšovať? Priali by sme si to.

J. V. Lipnický
foto: Ján Hreha

Čo ponúklo Lesnícke a drevárske múzeum k 770-tke mestských výsad Zvolena

V tomto roku si mesto Zvolen pripomína 770. výročie obnovenia mestských výsad. Slobodnému kráľovskému mestu ich v prvej polovici 13. storočia potvrdil uhorský kráľ Belo IV. Od začiatku roka 2013 prebiehajú vo Zvolene podujatia pripomínajúce túto významnú historickú udalosť. Vyvrcholili počas víkendových dní - od piatku 31. mája do nedele 2. júna. K oslavám v meste prispelo aj Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene vlastným bohatým programom.

Rokovanie znalcov

jadrili znalci, zväčša pracovníci fondových inštitúcií a pokúsili sa majiteľom objasniť pôvod, poprípade hodnotu prinesených predmetov. Súťaž mala dve kategórie: súťaž o najzaujímavejšiu doteraz nepublikovanú historickú fotografiu a súťaž o najhodnotnejší trojrozmerný predmet a písomný dokument. Víťaz v každej kategórii dostal finančnú odmenu. Najhodnotnejšie predmety doplnili výstavu „Zvolen – odkrytie histórie“.

Bezprostredne po súťaži, o 15.00 hodine začalo diskusné fórum „Stopa v dejinách“ s podtitulom „Virtuálna dvorana slávy“. Vybrané zvolenské inštitúcie ukázali významný úspech či pozitívny výsledok svojej práce z posledných dvadsiatich rokov. Prezentácia sa zaradila do fondu múzea ako trvalý doklad – stopa v dejinách – z najnovšieho obdobia. Navštívnikom podujatia sa predstavili: Technická univerzita vo Zvolene, Národné lesnícke centrum, Divadlo Jozefa Gregora Tajovského, Krajská knižnica Ludovíta Štúra, Podpolianske osvetové stredisko, Stredná odborná škola drevárska, Zvolen, Základná škola Námestie mládeže, Zvolen.

Ivan Hanula, LDM Zvolen

Historická porastová mapa z roku 1915

V súvislosti s vyhotovovaním PSL na lesných celkoch prakticky na celej východnej časti Nízkych Tatier a priľahlej časti Slovenského Rudohoria zorganizovali LESY SR, š.p. v spolupráci s NLC Zvolen pracovné stretnutie. Uskutočnilo sa 16. mája 2013 na OZ Beňuš, pričom takmer 60 účastníkov bolo tvorených tak zástupcami lesníckej prevádzky z OZ Beňuš, Liptovský Hrádok a GR Lesov SR ako aj vyhotovovateľmi PSL, štátnou správou lesného hospodárstva a pracovníkmi NLC Ústavu pre hospodársku úpravu lesa, ktorí pripravili odborný program stretnutia. Jeho úvodnú časť tvorili prezentácie vyhodnotenia zdravotného stavu smrekových porastov na základe aktuálnych leteckých snímok a z toho vychádzajúcich zásad plánovania ťažieb v kalamitných územiach. Podstatná časť programu bola nasmerovaná na terénne ukážky, zamerané na zisťovanie stavu zásob porastov a stanovenie intenzity výchovných zásahov v prevažne smrekových porastoch s vekom do 50 a nad 50 rokov. Ukážky boli pripravené na LS Pohorelá v 4 porastoch, v ktorých boli vytýčené skusné plochy (v každom poraste 3 po 0,10 ha) a na nich zmerané a popísané taxonické charakteristiky. Lesnícka prevádzka vyznačila na plochách výchovné zásahy, pričom pre porovnanie vždy na jednej z nich bol zásah aj vyťažený.

Veľmi zaujímavou bola hneď prvá ukážka v 25-ročnej jedľovej smrečine na vysoko bonitnom stanovišti, kde v prepočte na 1 ha zmeraná zásoba predstavovala až 300 m³ pri počte 2 400 jedincov. Štíhlostný koeficient porastu bol ešte pomerne priaznivý, avšak korunovosť vzhľadom na tiesnenie stromov nedostatočná. To bolo vidno na ploche po vyťaženom zásahu, kde niektoré náhle uvoľnené jedince mohli byť po dobu zapojenia ich korún ohrozené prelamaním mokrym snehom. Zrealizovaný bol totiž zásah 25% intenzity, t.j. 70 m³/ha a pritom k naplneniu výchovnej ťažby podľa odporúčaných prebievkových percent by bolo možné vyťažiť až 44% zo zásoby, teda 134 m³. Zásah takej sily je však potrebné plánovať minimálne na 2 x, prípadne ho rozdeliť až na 3 čiastkové zásahy, aby nebola ohrozená stabilita porastu. Ešte optimálnejšie je predchádzať mu silnejšou úrovňovou prerezávkou na zníženie počtu jedincov a zachovanie dostatočne dlhých korún, ktoré v tomto veku by mali tvoriť až 2/3 výšky stromu.

Za prírode blízkym
hospodárením
v lese

Výchovnými zásahmi k zastabilizovaniu smrečín

I v ďalšom 45-ročnom jedľovo-smrekovom poraste, hoci bol v predchádzajúcich deceniách pomiestne prelámaný kalamitou, bola na 2 skusných plochách s vyznačeným zásahom zistená vysoká zásoba až 450 m³/ha pri počte 935 jedincov. Štíhlostný koeficient sa pohyboval už na kritickéj hranici okolo 100 a bolo zrejmé, že predchádzajúcimi zásahmi sa neodoberala potrebná časť zásoby. Plánovaná bola len slabá prebieрка o sile 40 m³/ha, i tá sa z väčšej časti zrealizovala spracovaním náhodnej ťažby. Vyznačenie výchovného zásahu vychádzalo z aktuálneho stavu na skusných plochách, ktoré boli priediené kalamitou. I napriek tomu bolo vyznačených v prepočte na ha 50 m³ živých a 13 m³ odumretých jedincov, pričom podľa odporúčaných prebievkových percent by bolo možné vyťažiť až vyše 70 m³/ha.

Ukážku porastu nad 50 rokov predstavovala 60-ročná buková smrečina, kde bola plánovaná slabá prebieрка 35 m³/ha, náhodnými ťažbami sa však v priebehu decénia vyťažilo 871 m³, v priemere 56 m³/ha. Na skusných plochách s vyznačeným zásahom zostala pomerne vysoká zásoba 394 m³/ha a zakmenenie 0,9. To by podľa odporúčaných prebievkových percent umožnilo vyťažiť 13% zo zásoby, vyznačených bolo 13,5%, teda 53 m³/ha, pričom zásah o tejto intenzite bol považovaný za optimálny.

Odlíšny charakter od predchádzajúcich mala ukážka v poraste s profilujúcou sa hrúbkovou a výškovou diferenciáciou, kde bol priemerný vek len 45 rokov, ale nachádzali sa tu už aj stromy s hrúbkou cez 40 cm a v dolnej vrstve zas pomiestne nárasty a nálety prirodzeného zmladenia. Porast bol vytýpaný s cieľom poukázať

na možnosti jeho prebudovy na trvalo etážový les prostredníctvom výchovných zásahov. Tie okrem toho, že by mali mať vyššiu intenzitu (na ťažbu bolo vyznačených až 21% zo zásoby), mali by byť smerované do rozpájania úrovňových jedincov tak, aby tieto jednak získali väčšie prírastkové možnosti, stabilitu, dostatočnú fruktifikáciu a zároveň vytvárali priestor pre odrastanie jedincov v dolných vrstvách porastu smerom k trvalo viacetážovej štruktúre.

K zovšeobecňujúcim záverom zo stretnutia patrí predovšetkým

- pre nastavenie optimálnej intenzity výchovy je potrebné správne určiť zásobu a zakmenenie porastu vyhotovovateľom PSL,
- plán výchovnej ťažby neznižovať pod odporúčané prebierkové percento, ktoré je objektívnym ukazovateľom sily zásahu, v prípade potreby porastu intenzitu i mierne zvýšiť,
- v porastoch, kde po slabších predchádzajúcich zásahoch je ohrozená ich stabilita, plánovať potrebnú intenzitu, ale rozložiť ju na 2 zásahy v decéniu,
- optimalizovať plán výchovných zásahov je možné pri vzájomnej spolupráci vyhotovovateľov PSL a lesníckej prevádzky,
- pri vyznačovaní ťažbového zásahu si neustále uvedomovať, že jeho cieľom nie je odstraňovanie nepotrebných stromov, ale zlepšovanie podmienok pre rast a vývoj tých jedincov, ktoré budú tvoriť budúci rubný porast.

Možno v závere článku niekomu napadne otázka, čo má téma silných prebievkových zásahov spoločne s rubrikou prírode blízkeho obhospodarovania lesa. Ak však chceme uvažovať o možnostiach pretvárať smrečiny na prírode blízke lesy, je prvoradá zabezpečiť ich stabilitu. Tú je možné dosiahnuť práve včasným a intenzívnym výchovným zásahom, ktorým sa uvoľnia jednotlivé cieľové stromy, zabezpečí ich primeraná korunovosť, mechanická stabilita,lepší vitalita a tým aj odolnosťný potenciál. Na takto pripravenom základe bude možné realizovať ďalšie zásahy smerujúce k pretváraniu smrečín z rovnovekých, rovnorodých a jednovrstvových porastov na vekovo, výškovo a hrúbkovo zmiešané lesy zabezpečujúce potrebnú ekologickú stabilitu a tým aj dlhodobou naplňajúce vyrovnanosť produkcie drevnej hmoty spolu s ostatnými funkciami lesa.

Rudolf Bruchánik

ČAROVNÁ NOC V LESNÍCKOM A DREVÁRSKOM MÚZEU VO ZVOLENE NESKLAMALA

Noc múzeí je podujatie, do ktorého sa Lesnícke a drevárske múzeum zapája každý rok vždy s novým, zaujímavým programom. Počas Noci múzeí mohli návštevníci vidieť a zažiť to, čo im je počas celého roka skryté. V tom čase múzeum otvára verejnosti svoje „skryté“ komnaty a odkrýva tajomstvá, schovávané pred zrakmi verejnosti. Nočná prehliadka obohatená skvelým programom má svoje nezameniteľné kúzlo. Program bol určený pre rôzne vekové a záujmové skupiny ľudí. Popoludňajší program bol viac zameraný na deti, večerný na dospelých.

Na nádvorí múzea vyrástol Detský les, kde mali deti možnosť vidieť rôzne podoby lesa. Prostredníctvom tvorivých dielní, hier a súťaží deti spoznávali stromy, byliny i život zvieracích obyvateľov lesa. Na stanovisku lesnej pedagogiky si mohli cibriť hmatovo zmyslové vnímanie, so zviazanými očami prešli po lesnom chodníku, kde bosými nohami cítili šišky, ihličie, trávu, kamene.

V poľovníckom okienku kynológ predviedol ukážku výcviku poľovníckych psov, je dosť zložité vycvičiť poľovníckeho psa a s výcvikom sa začína od 6-týždňového šteniatka.

Sprievodcovia po novej stálej výstave Hlas lesa si zobrali na pomoc prefíkanú líšku, ktorá malým návštevníkom ukázala lesné zvieratá a aj im všeličo zaujímavé o

nich porozprávala. Výstavy Les v zrkadle vedy a Drevo vždy živé ulahodili mladším i tým skôr narodeným.

Večerný program začal dialógom o vzťahu prírody a kultúry pod názvom „Les v umení a umenie v lese“. Pozvanie do diskusného klubu prijali docent Viliam Pichler, dekan Lesníckej fakulty Technic-

kej univerzity vo Zvolene, a publicista Boris Kršňák, manažér v kultúre a umení. Dialóg sa návštevníkom páčil, obidvaja účinkujúci zaujímavo rozprávali o živote, o lese, o umení. Lesnícka práca smeruje k tomu, aby bol les pre umelcov aj pre všetkých ľudí zdrojom inšpirácie pre ich tvorivosť, aj pre ich život a prácu.

Na záver večera vystúpili tanečníci z divadla Štúdio tanca z Banskej Bystrice. Ich nádherné tanečné kreácie vhodne ukončili príjemný večer v múzeu. Neboli tu prvý raz, sú dobrí a pohľad na ich vystúpenie vždy poteší.

Noc múzeí a galérií je celoeurópske podujatie realizované pod patronátom Rady Európy, s cieľom v čo najväčšej miere prezentovať kultúrne dedičstvo. Jeho poslaním je šírenie informácií o kultúrnej rozmanitosti jednotlivých krajín i regiónov Európy, pri neformálnom vzdelávaní a kultivovanom oddychu. Tento rok bola Noc múzeí a galérií 18. mája.

Ivan Hanula, LDM Zvolene
Foto: Marek Vanga

Stretnutie lesníkov so žiakmi ZŠ s MŠ Gbely

V rámci spolupráce Odštepného závodu Šaštín so ZŠ s MŠ Gbely zamestnanci ústredia OZ a Lesnej správy Holíč pripravili dňa 7. 5. 2013 stretnutie so žiakmi prvého stupňa ZŠ s MŠ v Gbeloch.

Akcia sa konala v areáli školy, hoci pôvodne sme plánovali návštevu lesa. Premennivé počasie z predchádzajúcich dní nás upozornilo, že treba pripraviť aj mokré varianty aktivít pre deti. A tú sme nakoniec aj museli využiť, lebo dážď nás zahnal do priestorov telocvične a tried.

Venovali sme sa deťom I. stupňa, ktorých bolo asi 160. S deťmi sme kreslili, lúštili krížovky, hrali sme hru Lesnícky skanzen, písali odkaz stromu, riešili prešmyčky stromov a zvierat, hľadali príbytky zvieratám. Deti dostali priestor aj na naháňačku – zahrali si hru na motýľa a netopiera. Martin a Lacko – lesníci z Lesnej správy Holíč naučili deti poznávať rôzne druhy drevín a semien. Taktiež využili novú pomôcku na lesnú pedagogiku – krabicu plnú dreva. Je to výborná pomôcka, deti zaujímalo, z akého dreva sa vyrába nábytok a hračky. Deti si tiež prezreli preparované lebky lesnej zveri, preparáty zveri a zhody parožia.

Pred obedom predsa len vyšlo slniečko a slepú karavánu, ktorá je medzi deťmi veľmi obľúbená, sme absolvovali s deťmi na školskom dvore.

V škole sme strávili s deťmi príjemné chvíle, deti popri hrách získali nové poznatky o lese a prírode. Každé dieťa od nás dostalo malý darček a zástupkyňa riaditeľky sme odovzdali zbierku semien a krabicu plnú dreva. Radosť v očiach detí a slová vďaky nás uistili, že čas strávený v škole nebol premárnený.

Mária Vaculková
OZ Šaštín

12 365 dní v múzeu...

Minister kultúry SR Marek Maďarič udelil 22.5.2013 na slávnostnom podujatí v rámci osláv Medzinárodného dňa múzeí Cenu Andreja Kmeťa a titul Múzeum roka 2012. Cena Andreja Kmeťa bola obnovená v roku 2008 pri príležitosti 100. výročia úmrtia zakladateľa slovenského múzejníctva Andreja Kmeťa a udeľuje sa významným osobnostiam z oblasti múzeí, galérií, folkloristiky a etnografie za celoživotnú, mnohoročnú odbornú prácu pre rozvoj múzeí a galérií na Slovensku, za významné vedecké počiny a aktivity prispievajúce k ochrane, uchovaniu a využívaniu kultúrneho dedičstva. O návrhu na udelenie ceny rozhoduje deväťčlenná porota, ktorú vymenoval minister kultúry na základe návrhov Zväzu múzeí na Slovensku, Rady galérií Slovenska a sekcie kultúrneho dedičstva MK SR. V roku 2013 sa po obnovení cena udeľuje po piaty raz a doteraz bolo na jej zozname 19 laureátov. Tento rok bolo na Cenu Andreja Kmeťa nominovaných 12 významných osobností, porota z nich odporučila ministromi udeliť ju šiestim kandidátkam.

Cenu udelil minister za celoživotný prínos k ochrane a obnove kultúrneho dedičstva v oblasti múzejníctva a etnografie aj našej kolegyni Želmíre Šípkovej z Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene. K tomuto oceneniu úprimne a srdečne blahoželá celý kolektív zamestnancov LDM Zvolen.

Pri tejto príležitosti som požiadal kolegyniu o krátky rozhovor.

Za tvoje celoživotné dielo v prospech slovenského múzejníctva a kultúrneho dedičstva ti bola udelená prestížna cena. Ako vnímaš toto odhodnotenie?

Každé ocenenie práce určite poteší – v tomto prípade možno o to viac, že je do istej miery objektívnym odobrením celého oblúka profesijnej dráhy. Na druhej strane treba povedať, že pozitívne výsledky v práci sú zásadne výsledkom tímovej súhry, čo v múzejníctve platí dvojnásobne – kto pôsobí v múzeu je „odsúdený“ nielen na spoluprácu so svojimi súčasnými kolegami, bytostne závisí tiež od úrovne práce svojich predchodcov a na druhej strane sám pripravuje pôdu pre svojich následníkov. A ja som mala šťastie na dobrých a šikovných ľudí tak na pracovisku vo zvolenskom múzeu, ako aj v širšej profesijnej sfére.

Čo ovplyvnilo v minulosti tvoje rozhodnutie pracovať práve v tejto oblasti?

Nešlo o žiadne zlomové rozhodnutie: K histórii som inklinovala už od školských čias a pôsobenie v múzeu mi dalo príležitosť postupne naplniť osobné i odborné ambície. Patrím teda k tým šťastlivcom, ktorých vlastná práca teší a uspokojuje.

Dni uvedené v nadpise si odpracovala v múzeu vo Zvolene. Aké boli tvoje pracovné pozície?

Viac ako dvadsať rokov som robila ako riaditeľka zvolenského múzea. Za ten čas sa z regionálneho vlastivedného pracoviska pretransformovalo na celosloven-

Odovzdávanie Ceny A. Kmeťa 22.5.2013 na Ministerstve kultúry SR, zľava: Marek Maďarič, minister kultúry, Pavol Šimunič, generálny riaditeľ sekcie kultúrneho dedičstva, Želmíra Šípková

ské špecializované lesnícke a drevárske múzeum. Prímerane tomu sa približne na štvornásobok rozšíril jeho zbierkový fond i ostané dokumentačné fondy, skvalitnila a zdynamizovala sa práca s verejnosťou. Múzeum získalo a v podstatnej miere zrekonštruovalo dva objekty v centre Zvolena, čím vytvorilo svoju dnešnú sídelnú základňu. Od roku 2006 robím na kurátorskom mieste a starám sa o národopisnú zbierku, zapájam sa tiež do tvorby projektov. V poslednom období som sa podieľala na príprave dlhodobých výstav lesníckeho a drevárskeho zamerania, ktoré sa pošťastilo realizovať prostredníctvom zmienených projektových aktivít v rámci Programu rozvoja vidieka 2007-2013.

Emília Kršíková, vedúca služobného úradu a poslanec NR SR Ján Senko

Mohla by si prezradiť tvoje plány do budúcnosti?

Čas je neúprosný a ak mám hovoriť o budúcnosti, musím sa uskromniť so „stredometrážnym“ charakterom plánov: Ostalo mi na dokončenie niekoľko zaujímavých typov z oblasti dokumentácie tradičného spracovania dreva a bradatý rest z minulosti – fyzicky usporiadať časť fondu z národopisu, aby ten, čo preberie štafetový kolík na dráhe mohol zdarne pokračovať v našom spoločnom múzejnom diele.

Ďakujem za rozhovor

Milan Longauer

Dôchodcovské radosti i svetobôle Napiť sa na infúziu...

orológ prístrojom. Stávku s ním so vyhral. Infúzny inhalačný medikament pre pľúca „vyrábajú“ v okolí nášho osídlenia zdravé jedľové porasty s prímiesou smreka, v lete im pomáhajú javorové a jaseňové háje, samozrejme – smrekovec. Hoci prvú infúziu dávku dostane hrud' len čo vyjdem z domu, importná kvalita liečivého média je v spomínanej Javorovej doline. Tam ju cítim najmocnejšie.

A tým pocitom sa ako lesník – dôchodca každodenne opájam už deviaty rok. Je úžasné sa v rámci „pracovnej náplne“ porozprávať s jedľou, pod ktorou som sa pred 69-mi rokmi matke – lesnej robotníčke narodil. Láskat sa s drikom tohto 160-ročného stromu, plného zdravia a zelenej krásy, ktorý ešte stále rodí, cez hrubú kôru vyžaruje energiu a ihličím koruny „vyrába“ inhalačné médium. S lesníkom Jurajom mám dohodnuté, že jedľu ešte nedá vyťať. Získava si aj jeho, prebúdzá v ňom nový príbeh lásky človeka a stromu.

Do Javorovej doliny chodievam aj v nedeľu. Vtedy ako do chrámu. Lebo aj pod klenbou košatých stromov, ako v chráme, môžem so záchvevom srdca precítiť atmosféru omše. To keď vietor rozochveje konáre stromov ako pišťaly orgánu a celá lesná úboč zahučí ako spevácky zbor pri slávnostnom The Deum. V chráme lesa môžem namiesto hostie vziať do úst sladkú malinu. A namiesto kamienkov pátri-

ček požmoliť v rukách čerstvo napadané bukvice.

Ale ako rodák spod jedle tu musím riečiť aj niečo, čo mi účinok infúzie, či modlitby zavše oslabí, čo nerád vidím. Ale vidím. Prehrešky i väčšie hriechy. V hore navôkol, ale aj päť, desať dolín, či dve, tri pohoria ďalej. Všade tam, kde ma túlavé vibramky odnesú: približne meter vysoko, tak ako bol sneh tejto zimy, obhryzené vršky bukových, javorových, jedľových a iných sadeníc – asi nebolo na ochranný náter či fóliu. Okolo lesných ciest nepozbierané pet-flaše. Nedočistené miesto vetrového polomu. Nevyčistené odrážky na lesnej ceste. Prehnnité, neobnovené krmelce. Prázdne soliská. Nedobre vyznačené stromy presvetľovacieho rubu. Veľká stráž pekného prirodzeného zmladenia jedle, ktorú však dusia početné briezky, rakyty, osiky. Nekosené, krovím zarastajúce lesné lúky. Nevyčistené studničky. Všetko dôvody na moje svetobôle i na zádrapky piercingových „ochranárskych“ aktivistov.

Pri svojej stareckej plachosti mám občas, keď stojím pri mojej jedli v Javorovej doline, nesmelú túžbu: aby sa v krajine trojvršia a dvojkriža začalo liahnuť viac jedincov vzácného poddruhu ľudskej rasy – štátnikov. Schopných dať srdcom infúziu tej našej ubolenej slovenskej hore.

Florián Ch. Hôľny

„Ideš sa napiť na infúziu?“, kričí mi z verandy svojho domu kamarát Milan, keď ma vidí s plecniakom a bakulkou kráčať hore dedinou do Javorovej doliny, kde chcem zdoľať dennú zdravotnú dávku desaťtisíc vibramkových krokov. Volám ho, ale nejde. Vraj ho rozboleli nohy. Na zajtrajší dážď, čo hlásili v rádiu. Inokedy sa vyhovoriť, že má lesa, ako rubár od mladosti až do penzie, dosť. No potom zmierlivejšie utrúsi, že si zvyšok síl šetrí na leto. Na huby. V našej horskej vieske je najlepší, s denným rekordom 1 200 hríbov. Z Veterných lúk.

Nuž teda, idem sám, na infúziu zdravého horského vzduchu. Čistejšieho, aký je na najčistejšom mieste Vysokých Tatier, nad Vyšnými Hágami. Porovnával to mete-

V. ročník stretnutia vedenia OZ Prešov s bývalými zamestnancami - dôchodcami

Hovorí sa, že sľuby sa majú plniť.

Možno aj preto, že u nás prevláda to ľudské, kamarátske, ale aj zodpovedné slovo, vedenie OZ Prešov zastúpené Ing. Dušanom Timkom, riaditeľom OZ, svoj sľub splnilo, keď už po piatykrát zorganizovalo milú slávnosť - stretnutie bývalých zamestnancov - dôchodcov, ktorá sa konala dňa 28.5.2013 v jednej z prešovských reštaurácií. Je to symbol vďaky za všetko to, čo počas svojej pracovnej činnosti vykonali, nielen pre dobro nás všetkých, ale aj pre les.

Bývalí zamestnanci sa zišli v úctyhodnom počte. Program tohto stretnutia sa začal o 10,30 hod. milým vítaním všetkých navzájom, objatím a stiskom ruky.

Po zítaní a podpise v prezenčnej listine sa prihovoriť p. Šoltýsová, ktorá privítala prítomných kolegov a predstavila vedenie OZ Prešov. Zároveň požiadala riaditeľa OZ Prešov Ing. Dušana Timka o slovo. Riaditeľ všetkých srdečne pozdravil, zažal im príjemné strávené popoludnie, zdravie a šťastie v ďalších rokoch. V krátkej prezentácii predstavil OZ a hovoril aj o zmenách, ktorými za jeho pôsobnosti prešiel OZ Prešov. Zodpovedal aj na vznesené otázky.

Potom sme sa presunuli vonku pred budovu, kde sme spravili spoločné foto.

Nasledoval slávnostný prípitok, obed, počas ktorého prebiehala voľná projekcia filmov z oblasti predošlých stretnutí bývalých zamestnancov – dôchodcov.

Nechýbalo ani občerstvenie po ktorom nasledovalo temperamentné vystúpenie folklórnej skupiny „Lešnikovo dzivčata“ pod vedením p. Viktora Nachaja, VLO LS Kokošovce. S ďalším VLO, taktiež z LS Kokošovce Ing. Martinom Blihárom zahrali a zaspievali ľudové piesne.

Nakoniec korunovali toto vystúpenie Lesníckou hymnou „Ako ta švárna dievčina...“, ku ktorej sa pridali všetci prítomní. Zvyšok popoludnia bol venovaný voľnej diskusii, spoločnému spevu a spomienkam na mladé, spoločne prežité roky.

Na tvárach a v očiach všetkých prítomných bolo vidieť radosť z tohto stretnutia a nás organizátorov tešili slová: ďakujeme, nezabudnite a usporiadajte takéto stretnutia aj častejšie. Mali sme z toho príjemný pocit, že sme im týmto stretnutím urobili radosť. Mohli sa stretnúť, mali čas porozprávať sa, vybočiť z denného kolotoča povinnosti. My sme im priblížili náš dnešný život, ktorý je plný zmien.

Ak nám dovolia finančné možnosti organizácie, vďačnosť a úctu nebudeme prejavovať len slovami, ale budeme sa usilovať dokazovať to aj skutkom, t. j. usporadúvaním takýchto akcií každoročne.

Helena Šoltýsová
personalista OZ Prešov

Murphyho zákon:

Pravidlo presnosti: Ak sa unavuješ riešením nejakého problému, veľmi ti pomôže, ak v (TAJNIČKA)

	Francúz. rieka	1. časť tajničky	očividne		škandináv. boh	násyp	pracuj s pluhom		spevohra	rozdeľo - valo	vykonával orbu	čierne zlato
otec (fam.)				farba na vajíčka				zápach (lek.)				
365 dní				prezent				pisacia potreba				
				nahromad kopianím				anglický zápor				
vyrubil na niečo daň							nechyt'					
							vojenský odvedenec					
	prístrešok turistu					zabárala						
	útek					ronilo slzy						
atak					Slovenská republika			chem. zn. hliníka			3. časť tajničky	značka nákladného auta
					sídlo v Indonézii			nám patriaci				
tu máš			lotor, lump					hranica (lek.)				
								psovitá šelma				
kód Taliansko			2. časť tajničky							rímska štvorka		
			príbuzní									
krik				mixuje						vajce (nem.)		
				tábor bez stanov						pisomné osvedčén.		
	obchod (angl.)	rieka v Rusku			EČV Lučenec			polotuhé jedlo				
		ostrov v Indonézii			zn. volt - ampér			pouličná banda				
sadba, priesada							spodné nohavice					papagáj
							pohlo					
druh jedlej huby						voľný kabát						
						a dato						
manželka Chaplina						dusičnan hliníka			anglický šľachtický titul			
gumi-puška						pes (angl.)			čajová ruža			

Zasmejte sa

Ide zajačik z krčmy a zaspí na poli. Okolo idú dvaja vlci a pobijú sa o neho. Zajac sa ráno zobudí a vidí okolo seba roztrhaných vlkov. Spokojne sa ponatahuje a zamrmle si: nesmiem toľko piť, potom neviem, čo robím

V malom obchode bola na dverách výrazná cedúla: Pozor pies! Chlapík prišiel, opatrne vliezol dovnútra a vidí, že pri pulte leží starý baset a spí. Pýta sa predavača:

- No, nevyzerá, že by mohol byť nebezpečný. Môžete mi povedať, prečo ste tam dali tú cedúlu?

- Viete, keď tam nebola, ľudia oňho zakopávali...

Malá opica sa pýta svojej mamy: „Mami, prečo sme my, opice, také škaredé?“

Mama jej odpovie: „Nech sa na seba pozrie ten, čo to teraz číta!“

Muž je nervózný a tak zastaví letušku a posťažuje sa:

- Viete, letím prvýkrát a veľmi sa bojím...

- Ach vy chlapi! mávne rukou letuška - Teraz mi to isté povedal pilot.

Pýta sa kamarát kamaráta:

- Ty, odkiaľ máš tu čiapku?

- Joj, ta z Paríža.

- Z Paríža? A to je ďaleko od Krumlova?

- Ta takých 2000 kilometrov.

- Jóóój 2000 kilometrov. Aký zapadákov a aké pekné čiapky tam majú.

Muž a žena, ktorí sa nikdy predtým nevideli, sa stretnú v jednom kupé lôžkového vozna.

Po prvotných rozpakoch sa dohodnú, že žena bude spať na hornom lôžku a muž na tom pod ňou.

Uprostred noci sa žena zobudí a zobudí aj muža: „Prosím vás prepáčte, že otravujem, ale mohli by ste ísť požiadať sprievodcu, či nemá ešte jednu deku navyše? Je mi zima.“

Muž hovorí s leskom v očiach: „Mám lepší nápad, čo sa zahrať na to, že sme manželia?“

Žena sa usmeje: „No, vlastne prečo nie.“

A muž: „Dobre, tak neotravuj a choď sa spýtať sama.“

Uveríte?

Návrat maskovacích doplnkov pre psov.

Prvé doplnky pre poľovníckych psov využívali vo Francúzsku za vlády Ľudovíta XIV. Kráľ Slnko si potrpel na okázalé oblečenie a dožil módne doplnky aj početnej sverke poľovníckych psov na kráľovskom dvore. S koncom baroka a nástupom klasicizmu upadli do zabudnutia aj módne výstrelky v zvieracej ríši, no v poslednom čase, zdá sa, nastáva opäť ich renesancia.

Francúzsky módný salón Dream Canis predstavil novú kolekciu oblečenia špecializovanú na poľovníckych psov. Oficiálne má pomôcť pri maskovaní poľovníka a jeho štvornohého sprievodcu pri postriežke, no oblečenie začali využívať aj majitelia psov vo väčších mestách na každodenné prechádzky. Z dostupných zdrojov nie je jasné, či má oblečenie zakryť aj prípadné nedostatky štvornohých miláčikov a do akej miery bol návrh kolekcie inšpirovaný islamom.

Rubriku pripravuje Ferko Tárajko

Naše zariadenia

Chata Javorinka

Milan Longauer

Pod hrebeňom Nízkych Tatier v Sopotnickej doline nájdete romantickú chatu pre jedenásť ubytovaných s názvom Javorinka. Izby sú členené na jednu dvojpostelovú a tri trojpostelové. Zariadenie nie je elektrifikované, ale na požiadanie si môžete objednať agregát na výrobu elektrickej energie. Priestranná spoločenská miestnosť s kuchynským kútom je vybavená krbom a sporákom na pevné palivo. Chata je prístupná autom.

Samotná poloha predurčuje využitie objektu hlavne na letnú turistiku na hlavnom hrebeni Nízkych Tatier.

Kto sa chce osviežiť môže navštíviť Kúpele Brusno, ktoré existujú už od 19. storočia. Nachádzajú sa na úpätí Veporských vrchov. Ich jedinečná poloha

ponúka čistý vzduch, ničím nerušené ticho a nezabudnuteľný zážitok v prostredí nádhornej prírody. V kúpeľoch Brusno sa poskytuje liečba pre pacientov s chorobami obehového, tráviaceho a pohybového ústrojenstva, s chorobami látkovej výmeny, žliaz s vnútornou sekréciou a choro-

bami z povolania. Hlavným prírodným liečebným prostriedkom Kúpeľov Brusno sú prírodné liečivé vody. V Kúpeľoch Brusno je 6 minerálnych prameňov, ktorých teplota je medzi 16 - 20 °C.

Obec Brusno leží v severnej časti Banskobystrického kraja 20 km severovýchodne od krajského mesta Banská Bystrica. Existencia obcí Brusno a Sv. Ondrej je prvýkrát písomne doložená v roku 1424. V súpise domény hradného panstva Lupča sú obe obce uvedené pod jediným spoločným názvom ako obce svätoondrejské. Významnejšou z týchto dvoch obcí bol v čase zápisu Sv. Ondrej. Obidve sídla ležali na území Lupčianskeho hradného panstva a boli považované za poddanské osady Lupčianskeho hradu. Práve s históriou tohto hradu a rovnomeného panstva sú späté najstaršie dejiny Brusna.

Obec má veľký rekreačný potenciál pre letnú a zimnú rekreáciu. V zázemí obce sú početné turistické chodníky, ktoré sprístupňujú atraktívne hrebene Nízkych Tatier a masív Poľany. Brusno možno považovať za východisko pre letnú pešiu turistiku, cykloturistiku a zimnú turistiku najmä do turisticko-rekreačných priestorov Veporských vrchov. V bezprostrednom zázemí obce sú dva lyžiarske vleky. V súčasnosti je funkčný vlek juhozápadne od obce. Asi 22 km od obce sa nachádza jedno z najvýznamnejších lyžiarskych stredísk na Slovensku – Chopok Tále. Celoročnými aktivitami v obci sú chalupárstvo, vychádzky do lesa s turistickými a poznávacími motívami, zberom lesných plodov. Obec je

navštevovaná aj víkendovými návštevníkmi predovšetkým zo širokého okolia, ktorí navštevujú pramene a zásobujú sa liečivými minerálnymi vodami. K podujatiam s regionálnym významom patrí miestna kultúrna slávnosť „Čipkárskô“, ktorá spája ľudové kulinárstvo, remeslo a trhy. V obci je aj špeciálna lekárska knižnica. Čoraz populárnejšia je cykloturistika. Turistické a cykloturistické trasy sa napájajú na hlavnú hrebeňovku Nízkych Tatier cez Sopotnicú dolinu s pripojením sa na Cestu hrdinov SNP. Južná trasa smeruje cez dolinu Brusnianky na vrchol Ľubietovského Hrbu, alebo s odbočkou cez Čiernu dolinu do obce Ľubietová. Najvýznamnejšou aktivitou obce v cestovnom ruchu je kúpeľníctvo. ■

Receptár

Králik na korení

Suroviny:

1 ks králik, 100 g bôčik bravčový, 300 g šampiňóny, 100 g maslo, 4 PL múka hladká, 1 ks cibuľa, 600 ml víno červené, 200 ml ocot vínný červený, chlieb biely, cukor, koreníe biele celé, bobkový list, soľ, koreníe biele mleté.

Postup prípravy:

Králika rozdelíme na 8 porcií, zalejeme ich červeným vínom, octom a korením a necháme ich v chladničke marinovať niekoľko dní. Bravčový bôčik nakrájame na rezancečky, cibuľu na kocky a šampiňóny na plátky. Porcie králika osušíme, osolíme, okoreníme a opečieme na masle. Na výpeku osmažíme šampiňóny, cibuľu a bôčik.

Marinádu precedíme, doplníme vodou na 750 ml a s maslom, ktoré nám zostalo, povaríme. Králika dusíme pri podlievaní marinádou asi 1,5 hodiny. Šťavu zahustíme zasmažkou, pridáme mäso, cibuľu a šampiňóny a ešte krátko povaríme.

Biely chlieb nakrájaný na kocky krátko opečieme na masle a posypeme nimi porcie králika.

Dobrá chuť

Pripravil som si pre vás zaujímavé hry. Najprv si zopakujeme pranostiky, ktoré nám hovoria aké bude počasie, úroda alebo iné udalosti. Potom si zistíme ako poznáme zvieratá a stromy v našich lesoch a nakoniec si vystrihneme a nalepíme skladačku. Ak chcete získať pekný darček, napíšte mi pranostiky v správnom tvare, určite zviera a strom, vystrihnite jednotlivé diely skladačky, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladaný obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu.

Jazvec Mišo

Váš kamarát jazvec Mišo

Pospájaj správne júnové pranostiky. Vieš čo znamenajú?

Na svätého Norberta
Medardova kvapka
Keď prší na Víta

štyridsať dní kvapka.
švábka bude zhnitá.
už zima ide do čerta.

Poznáš zviera a strom?

Gaštanovohnedý veľký vodný hlodavec. Je výborným plavcom. Je to?

- Bobor európsky
- Vydra riečna
- Ondatra pižmová

Listy tohto stromu sú striedavé, drsné, porastené štetinami. Práve podľa listu ho ľahko rozpoznáme od iných rastlín. Je to?

- Brest horský
- Javor mliečny
- Buk lesný

Moja adresa je:

jazvec Mišo
redakcia časopisu Lesník
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica

Kalendár akcií

7. 7. 2013

Burza exotického vtáctva, holubov, hra-
bavej a vodnej hydiny, králikov, akvári-
ových a teráriových živočíchov
a ďalších druhov zvierat.

Expo Center Trenčín

13. 7. 2013

XII. Deň stromu
Lesnícky skanzen

Čierny Balog

Pracovné jubileá

Jún 2 0 13

20 rokov

Bc. Szabó Szilárd,
vedúci ES, ES Betliar – OZ Rožňava

30 rokov

Mihály Miroslav,
vedúci LO, LS Holíč – OZ Šaštín

Lendel Július,
vedúci LO, LS Pukanec – OZ Levice

Ing. Rácek Peter,
vedúci LS, LS Nitrianska Streda – OZ Topoľ-
čianky

Packa Zenon,
technik, LS Duchonka – OZ Prievidza

Kozánek Samuel,
vedúci ŠS, ŠS Jochy – OZ Semenoles

Hurteková Ľubica,
VOR – ekonóm – GR BB

40 rokov

Ing. Beňo Ján,
VORŠ – vedúci technik – GR BB

**Odchod do starobného
dôchodku**

Sisik Milan,
referent vnútornej správy – OZ Revúca

Životné jubileá

Jún 2 0 13

50 rokov

Zuzicová Jana,
referent mechanizácie – OZ Smolenice

Ing. Petrášová Mária,
referent MTZ a nákupu – OZ Prievidza

Černák Daniel,
technik, LS Závadka – OZ Beňuš

Ing. Šimek Ivan,
vedúci LO, LS Žiar – OZ Žarnovica

Parditka Július,
vedúci LO, LS Poltár – OZ Kriváň

Stehlíková Emília,
mzdová účtovníčka – OZ Kriváň

Olejár Ivan,
vedúci LO, LS Kokošovce – OZ Prešov

Karkošiaková Anna,
sekretárka, účtovníčka – OZ Semenoles

60 rokov

Ševčík Peter,
vedúci LO, LS Bratislava – OZ Smolenice

Ing. Král František,
vedúci LS, LS Bajč – OZ Levice

Ing. Trgiňa Rudolf,
pestovateľ – OZ Prievidza

Rubriku spracovala Helena Turská

Opustili nás

Anton Kažmer (52)
zamestnanec OZ Sobrance

Milan Rohal' (70)
bývalý lesník na OZ Košice a vedúci
ES Slanec

Čeť ich pamiatke

Počasié poznačilo deň detí na Počúvadle aj tento rok

Deň detí na Počúvadle organizovaný OZ Levice sa stal tradíciou a napriek nepriaznivému počasiu sa vydaril.

Dážď, hmla a chladno sprevádzala podobne ako vlani 350 žiakov základných škôl a 20 detí s rodičmi na 19-tich zástavkách okolo jazera takmer po celý deň. Okrem stanovišť lesnej pedagogiky si mohli deti pozrieť napríklad vystúpenia sokoliarov, výcvik poľovníckych psov, ukážky ťažbových prác a zaľesňovanie.

Z Medzinárodného dňa detí na Počúvadle sa už stala tradícia, ktorá, pevne veríme, bude pokračovať a prinesie zábavu aj poučenie ďalším tisíckam detí.

*Peter Gróf
OZ Levice*

